

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295 ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

E-ISSN: 2773-9635 Vol.4 No.2 (July - December 2021)

❧ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิชานักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

๑๖ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

๑๖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวิสุทธีวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๑๖ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโตม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๑๖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาท,ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๑๖ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุธะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร. สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษณา วรรณบวรเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย เย็นเปรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นายอนุชา พละกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นายมะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระใบฎีกาสุชินนะ อนินฺชิตโต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระยงยุทธ กตธฺโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

พระวรพงษ์ ธมฺมวโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวอภิขญา ฤชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

นางสาวนิรวรรณ ทองมี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ออกแบบปก

นางสาวนันทยา พวงไผโรจน์

นายเอกพจน์ มหิมา

๘ จัดรูปเล่ม

นายอนุชา พลทะกุล

๘ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์. 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2564 เล่มนี้เป็นปีที่ 4 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชรโธม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ

(ก)

บทบรรณาธิการ

(จ)

- แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด
ดาบตำรวจจิวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 1

GUIDELINES FOR PROMOTING MUSHROOM FARMING IN COMMUNITIES.A CASE
STUDY OF MUSHROOM FARM, POLICE SERGEANT MAJOR WICHIANKONGJUI,
VILLAGE NO. 9, ROMMUEANG SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, PHATTHALUNG
PROVINCE THAILAND

ไตรรัตน์ มาศตฺวเวช, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโช แชน้ำแก้ว และอุดมศักดิ์ เดโชชัย

- แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 17

GUIDELINES TO PROMOTE THE BREEDING OF ORNAMENTAL BETTA FISH IN BAN
THA SOONG COMMUNITY, THASALA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

ณัฐพล อิศระพันธ์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และพงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์

- การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์
การพัฒนาเชิงพื้นที่ 33

DEVELOPMENT OF HAT CHAO SAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY: UPGRADING
THE QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE IN SOCIAL, ECONOMIC AND POLITICAL
ASPECTS ACCORDING TO THE CONCEPT OF GEOPOLITICS, SPATIAL DEVELOPMENT

อนุชา พละกุล, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า, อภิษฎา ฤกษ์ชัย, นิรวรรณ ทองมี และดาวานภา เกตุทอง

สารบัญ (ต่อ)

การแปรรูปกุ้งเคียงเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภотаสาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 54

PRIVATIZATION OF SHRIMP PASTE TO PROMOTE COMMUNITY ECONOMY A CASE STUDY OF BAN PHANG PLING MOO 1 KLAY SUB-DISTRICT THA SALA DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

วิมลรัตน์ ธรรมชาติ, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, เดโซ แชน้ำแก้ว และอุดมศักดิ์ เดโซชัย

หลักสธารณียธรรม: บทสังเคราะห์เพื่อการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม 69

SARANI DHARMMA PRINCIPLES: SYNTHESIS FOR COMMUNITY DEVELOPMENT WITH THE PARTICIPATION

อดิสร คงทอง, พระศราวุฒิ เข้มสม, เฟลีน จามจุรี, ไพรัตน์ ฉิมหาด, เดโซ แชน้ำแก้ว

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 82

แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด
ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง*

GUIDELINES FOR PROMOTING MUSHROOM FARMING IN
COMMUNITIES.A CASE STUDY OF MUSHROOM FARM, POLICE
SERGEANT MAJOR WICHIANKONGJUI, VILLAGE NO. 9, ROMMUEANG
SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, PHATTHALUNG PROVINCE
THAILAND

ไตรรัตน์ มาศตเวช

Trirat Mastuwach

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Dumrongwattana

เดโช ข่าน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเพาะเห็ดฟาร์ม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเพาะเห็ดฟาร์ม และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) วิธีการเพาะเห็ดฟาร์ม พบว่ามีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้ 1.1) การเลือกสายพันธุ์เห็ด จากทั้งหมด 10 กว่าสายพันธุ์ โดยเลือกให้ตรงกับความต้องการของตลาด 1.2) การเพาะเห็ดเพาะโดยวิธีการทำก้อนเชื้อเห็ด 1.3) การดูแลเห็ดโดยการรดน้ำ 1.4) การเก็บเห็ดโดยวิธีการดึงด้วยมือ 2) ปัญหาการ

* Received 3 November 2021; Revised 12 December 2021; Accepted 17 December 2021

เพาะเห็ดฟาร์ม พบว่า 2.1) ความชื้นในวัตถุดิบมีมากเกินไปจนทำให้เกิดการเน่าเสียของเชื้อเห็ด
 2.2) มีปัญหาโรคเชื้อรา และแมลง 2.3) ปัญหาราคาเห็ดตกต่ำ และ 3) แนวทางส่งเสริมการ
 เพาะเห็ดฟาร์ม พบว่า 3.1) การส่งเสริมการออกแบบแพ็คเกจที่สวยงาม 3.2) แนวทางการใช้
 สารสกัดจากธรรมชาติในการกำจัดแมลง 3.3) ตัวแทนในการจำหน่าย 3.4) การจำหน่ายแบบ
 ออนไลน์ หรือขายตามห้างสรรพสินค้าและการขายหน้าฟาร์ม 4) ข้อเสนอแนะ
 4.1) ควรมีตลาดในการรองรับผลผลิตจากฟาร์ม 4.2) โรงเรือนในการเพาะเห็ดควรปิดให้มิดชิด
 4.3) ควรมีการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้กับต่างชุมชน เพื่อต่อยอดสินค้าในชุมชน
 4.4) รัฐควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านการตลาด และการประกันราคาสินค้า 4.5) ควรมี
 การส่งเสริมในการกำหนดการใช้สารป้องกันและกำจัดแมลงหรือเชื้อราที่เป็นศัตรูพืชของเห็ด
คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม, การเพาะเห็ด, ฟาร์มเห็ด

Abstract

This research paper aims to study the methods of mushroom farming. To analyze the problem condition of mushroom farming and learn how to promote mushroom farming case study of mushroom farm Wichian Kongjui police sword using qualitative research protocols 11 key informants collected data using an interview form, participant observation. Voice recorder, camera, descriptive data analysis the study results showed that 1) mushroom farming methods It was found that the essential steps were as follows: 1.1) Selection of mushroom species from more than 10 species. 1.2) Mushroom cultivation by mushroom inoculation method 1.3) Mushroom care by watering 1.4) Mushroom picking by hand pull method 2) The problem of mushroom farming was found. 2.1) there is too much moisture in the raw materials causing spoilage of sawdust, 2.2) problems with fungal and insect diseases, 2.3) problems with low mushroom prices, and 3) promotion guidelines for mushroom farming, found that 3.1) promotion of package designs that Beautiful 3.2) Guidelines for using natural extracts to get rid of insects 3.3) Distribution agents 3.4) Online distribution or selling at department stores and selling in front of the farm. 4) Recommendations 4.1) There should be a market to support the produce from the farm. 4.2) The greenhouses for mushroom cultivation should be completely closed. Know different communities to extend products in the community 4.4) The state should promote and educate marketing. And product price assurance. 4.5) There

should be a promotion in determining the use of pesticides and fungicides that are pests of mushrooms.

Keywords: Guidelines for Promote, Mushroom Cultivation, Mushroom Farm

บทนำ

ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่การเป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเลือก หรือตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ตามความสามารถและโอกาสของตน รวมถึงการมีเสรีภาพในการประกอบกิจการทางธุรกิจ การเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อสังคมไทยได้นำระบบเศรษฐกิจนี้เข้ามาใช้จึงทำให้เกิดช่องว่างด้านการดำเนินชีวิตของประชากรไทยที่แตกต่างกันออกไป จากความสามารถและโอกาสของบุคคลทำให้ระดับรายได้แตกต่างกัน รวมถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจของธุรกิจในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพในการแข่งขันที่เพียงพอกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ดังนั้น การส่งเสริมการแข่งขันเศรษฐกิจในระดับฐานรากจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อสนับสนุน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนในการประกอบธุรกิจเป็นวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มอาชีพในชุมชนซึ่งมีทรัพยากรอยู่แล้วให้มีการพัฒนาความสามารถ และศักยภาพเพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขัน และให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ (ภาควัต ศรีสุรพล และศิวัช ศรีโกคางกุล, 2560)

เห็ดเป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง ที่สามารถนำมาบริโภคได้ ซึ่งอุดมไปด้วยโปรตีนวิตามินและเกลือแร่ นอกจากนี้เห็ดบางชนิดยังเป็นยาสมุนไพร อายุวัฒนะ ในการป้องกันรักษาโรคหลาย ๆ ชนิด เช่น เห็ดหลินจือ เห็ดหัวลิง เป็นต้น ในสภาพธรรมชาติ เห็ดมักจะขึ้นตามป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงช่วงฤดูฝน แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาทดลองและพัฒนา การเพาะเลี้ยงเห็ดให้มีผลผลิตตลอดปี เช่น เห็ดสกุลนางรม ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดขอนขาว-ขอนดำ เห็ดบด นางรม เป้าฮื้อ ฮังการี หูหนู ตีนแรด เห็ดโคนญี่ปุ่น เป็นต้น การเพาะเลี้ยงเห็ด เกษตรกรสามารถเรียนรู้ฝึกปฏิบัติได้ โดยใช้พื้นที่เพาะเลี้ยงเพียงเล็กน้อยและใช้วัสดุเพาะที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ฟางข้าว เศษมันสำปะหลัง เปลือกถั่วเหลือง ถั่วเขียว ซังข้าวโพด ใบแฝก ขี้เลื่อย เป็นต้น เป็นการสร้างงานและรายได้ ให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงได้เป็นอย่างดี (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2556)

เห็ดเกิดจากเชื้อรา พบอยู่ในธรรมชาติจำนวนมากกว่า 100,000 ชนิด เห็ดที่สามารถเจริญเติบโตได้ตามพื้นที่ซึ่งมีความชื้น อุณหภูมิที่เห็ดต้องการ เห็ดแบ่งได้เป็น เห็ดรับประทานได้ และรับประทานไม่ได้ ปัจจุบันในประเทศไทยนิยมเพาะเห็ดเป็นการค้าประมาณ 10 กว่าชนิด ได้แก่ เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดหลินจือ เห็ดหูหนู เห็ดหอม เห็ดแชมปิญอง เห็ดขอนขาว เห็ดโคนญี่ปุ่น เห็ดเข็มเงินเข็มทอง เห็ดตีนแรด เป็นต้น และการเพาะเห็ดในประเทศไทย

นับว่ามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ทั้งเป็นอาชีพเสริม และเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงต้องการอาหารโปรตีนที่ราคาไม่แพง แต่มีคุณค่าอาหารสูง ปลอดภัยจากสารเคมี ตลาดจึงมีความต้องการสูงทั้งในประเทศ และต่างประเทศทั้งเห็ดสด เห็ดแห้ง และเห็ดกระป๋อง เห็ดเป็นราชนิดหนึ่งซึ่งไม่จัดเป็นพืช หรือสัตว์ไม่มีสารสีเขียว (Chlorophyll) เหมือนพืช จึงไม่สามารถปรุงอาหารกินเองได้ ไม่มีระบบประสาท หรืออวัยวะ และไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เช่น สัตว์ การเจริญเติบโตของเห็ดมีลักษณะเป็นเส้นใยรวมกันเห็ดนำมาประกอบอาหารจะมี กลิ่นหอมรสชาติดี คนไทยนิยมบริโภคกันมากตั้งแต่บรรพบุรุษ สาเหตุเพราะเห็ดมีสารอาหาร โปรตีนสูง 2-4 % มีมากกับที่พบในพืชจำพวกถั่วเมล็ดแห้ง มีน้ำ 80-90% มีกากอาหาร 1% และมีสารอาหารพวกแร่ธาตุที่จำเป็นต่อร่างกาย เช่น ธาตุเหล็ก ฟอสฟอรัส และแคลเซียม โดยเฉพาะมีเกลือแร่สูงกว่าผักถึง 2 เท่า ถือว่าเห็ดมีคุณค่าทางอาหารทดแทนเนื้อสัตว์ แต่ไม่มี สารโคเลสเตอรอลที่เป็นอันตรายต่อระบบไหลเวียนของโลหิต เห็ดจึงเหมาะกับผู้ป่วยที่เป็น โรคตับ โรคไต โรคหัวใจ และความดันโลหิตสูง ในทางการแพทย์ยังเชื่อว่า “เห็ดหอม” ช่วยต้าน โรคมะเร็ง และเห็ด “หลินจือ” รับประทานแล้วจะเป็นยาบำรุงกำลังช่วยให้สุขภาพแข็งแรง มนุษย์ทั่วโลกรู้จักเห็ดมานานที่สายพันธุ์ของเห็ด มากกว่า 30,000 สายพันธุ์ แต่มีถึงร้อยละ 99 สายพันธุ์ที่บริโภคได้ที่เหลือร้อยละ 1 เป็นเห็ดพิษหรือเห็ดเมา ในอดีตเห็ดที่นำบริโภคนั้นมีเพียงไม่กี่ชนิด เช่น เห็ดฟรัง เห็ดหอม เห็ดโคน และเห็ดฟาง ในปัจจุบันพบว่าหลาย ๆ ประเทศหันมาให้ความสนใจ และร่วมมือกันในการวิจัย และค้นคว้า ทดลอง คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์เห็ด ให้มีจำนวนมากขึ้น และพัฒนาเทคนิควิธีการเพาะเลี้ยง และขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิต ให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคประเทศไทยเป็นประเทศที่เหมาะสมต่อการเพาะเห็ด อย่างมาก เพราะมีวัสดุเหลือใช้จากพืชเศรษฐกิจ (สัปปะรด ถั่วลิสง และคางทูม, 2557)

พื้นที่ฟาร์มเห็ดร่มเมืองตั้งอยู่ใน ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง สภาพทั่วไป ของฟาร์มเห็ดจะประกอบไปด้วยเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ โรงเรือนเพาะเห็ดทั้งหมด 8 โรงเรือน ซึ่งแต่ละโรงเรือนสามารถบรรจุก้อนเชื้อเห็ดได้สามหมื่นก้อนโดยประมาณ โรงบ่มเชื้อ 4 โรง และห้องหยอดเชื้อ 1 ห้อง

เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจในการเพาะเห็ดฟาร์ม ถึงแม้จะมีระยะเวลาในการปลูกที่ สั้น และเก็บเกี่ยวง่ายเกษตรกรมักจะเจอปัญหาในด้านเชื้อรา หรือศัตรูพืช และสภาพอากาศ ตามฤดู ที่เป็นปัจจัยในการเพาะปลูก และยังเป็นปัจจัยของการออกดอกเห็ดอีกด้วย ดังนั้น การเพาะปลูกเห็ดถึงจะมีเวลาในการออกผลผลิตที่สั้น แต่ก็มีปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อีกมากมาย จึงทำให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกเห็ดได้รับผลกระทบมาหลายราย เพราะไม่สามารถรับมือกับ ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันได้ หรืออาจจะมีความพร้อมที่ไม่เพียงพอต่อการรับมือกับ ปัญหาที่เกิดขึ้นใน แต่ละครั้งได้ ซึ่งการเลี้ยงดู หรือเพาะปลูกเห็ดนั้นจะต้องมีความละเอียดอ่อน และจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาค้างนี้ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มเกษตรกร คือ เจ้าของฟาร์ม และพนักงานในฟาร์มเห็ดร่มเมืองหมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จำนวน 6 คน ได้แก่ ด.ต.วิเชียร คงจ้อย (เจ้าของฟาร์มเห็ด), นางนิยม คงจ้อย (ผู้ดูแลฟาร์มเห็ด), นางสาวพิศรา คงจ้อย (พนักงานบรรจุภัณฑ์), นางหนูพร้อม มาศตเวช (หัวหน้าพนักงาน), นายประยูร วงศ์ประโส (พนักงานเตรียมก้อนเชื้อ) และนางอรคำ วงศ์ประโส (พนักงานเก็บผลผลิต)

1.2 กลุ่มผู้ส่งเสริมสนับสนุน คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนในการเพาะเห็ดฟาร์มเพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชน จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) นายกเทศมนตรีตำบลร่มเมือง 2) เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลร่มเมือง 3) นักพัฒนาชุมชน 4) พนักงานรับสินค้า แผนกผัก-ผลไม้ และ 5) คนขายเชื้อเห็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแนวคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มที่ถูกศึกษา เป็นการสังเกตในขณะที่ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์

2.3 เครื่องบันทึกภาพนิ่ง เป็นการถ่ายภาพจากโทรศัพท์มือถือเพื่อถ่ายรูปประกอบในวิจัย

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ หากข้อมูลส่วนใดที่ผู้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้บันทึกเสียงก็จะหยุดการบันทึกเสียง ณ ช่วงเวลานั้นทันที

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในฟาร์มเห็ดเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของการเพาะปลูกเห็ด

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวเบื้องต้นให้เข้ากับพนักงานในฟาร์มเห็ด พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

3.3 ประสานงานโดยการขออนุญาตจากผู้ประกอบการ หรือเจ้าของฟาร์ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะจง โดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล และรายละเอียดแต่ละประเด็นโดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ สรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดสามารถไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อเท็จจริงกับข้อมูลที่ได้มา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. วิธีการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า วิธีการเพาะเห็ดฟาร์มเริ่มต้นจากการเลือกสายพันธุ์เห็ดหรือเชื้อเห็ดนั้น จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ซึ่งมีผลต่อปริมาณ และคุณภาพของเห็ด การเลือกชนิดของเห็ดให้เหมาะกับการผลิต การใช้สายพันธุ์ของเห็ด ซึ่งจากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของ ด.ต.วิเชียร คงจ้อย (เจ้าของฟาร์มเห็ด) กล่าวว่า

“ฟาร์มเห็ดของเรา มีทั้งสิ้น 5 สายพันธุ์หลัก คือ เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้าภูฐาน เห็ดขอนขาว เห็ดโคนญี่ปุ่น และเห็ดเข็มเงินเข็มทอง ซึ่งทั้งหมดนับว่าเป็นเห็ดเศรษฐกิจ นิยมนำมาบริโภคมากที่สุด” (วิเชียร คงจ้อย, 2563)

2. สภาพปัญหาการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัตถุดิบ และวัสดุที่มีผลกระทบต่อการผลิตจะเป็นเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการผลิต หรือวัตถุดิบเกิดเสียหายก่อนที่จะมาใช้ในการผลิต พวกศัตรูพืชจำพวกแมลงและเชื้อรา มักจะสร้างปัญหาและความเสียหายให้แก่วัสดุและอุปกรณ์ พวกแมลงนั้นจะเข้ามาวางไข่ในวัสดุที่ใช้ทำก้อนเห็ด ซึ่งจากการให้ข้อมูลของ นางนิยม คงจ้อย (ผู้ดูแลฟาร์มเห็ด) กล่าวว่า

“ศัตรูของเห็ด ส่วนใหญ่เป็นพวกเชื้อรา และแมลงจำพวก ไร หนอนแมลงวัน หนอนผีเสื้อ ซึ่งพวกนี้จะเข้ามาวางไข่อยู่กับก้อนเชื้อเห็ด หรือแอบอยู่ตามซอกมุมมืดของโรงเรือน ถ้าเราตรวจและทำความสะอาดไม่ดี ก็อาจจะทำให้ต้องทิ้งเห็ดในโรงเรือนนั้นทั้งโรงเรือน ซึ่งเสียหายมาก” (นิยม คงจ้อย, 2563)

3. แนวทางส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า แนวทางในการผลิตสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ควรจะต้องมีการตรวจสอบความต้องการของตลาด และผู้บริโภคก่อน และจะต้องมีการหาตลาดสำหรับในการจำหน่ายสินค้าไว้ล่วงหน้าก่อนทำการผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนในการเพาะปลูกผลิตตามความต้องการของผู้บริโภคหรือผลิตภัณฑ์ได้รับความสนใจนั้น ตัวสินค้าจะต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่ก็จะต้องทำให้ตัวบรรจุภัณฑ์ให้น่าสนใจ โดยทำให้ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้อุณหภูมิให้ที่น่าสนใจมากขึ้น หรือโลโก้ของฟาร์มในการเรียกลูกค้า

“เกษตรกร ต้องศึกษาสภาพเศรษฐกิจและตลาด ว่า ในปัจจุบัน ตลาดนิยมบริโภคเห็ดอะไรบ้าง ซึ่งเราจะผู้คอยให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ จะรู้ในส่วนการผลิต ไม่ค่อยสนใจในเรื่องการตลาด ซึ่งตรงนี้ เราต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือ” (เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลร่มเมือง, 2563)

“จากที่ผมเห็นบ่อย ๆ เห็ดที่รับเข้ามาจะเป็นเห็ดฟาง เห็ดขอนขาว เห็ดโคนญี่ปุ่น และเห็ดเข็มทอง เป็นหลัก ซึ่งเราจะมีมาตรการและการควบคุมคุณภาพสินค้าให้คงที่ตลอด หากสินค้าที่ฟาร์มส่งเข้ามามีปัญหา ไม่ได้คุณภาพ เราจะส่งกลับทันที” (พนักงานรับสินค้าแผนกผัก-ผลไม้, 2563)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

1.1 การเลือกสายพันธุ์เห็ด

การเลือกสายพันธุ์เห็ดหรือเชื้อเห็ดนั้น จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ซึ่งมีผลต่อปริมาณ และคุณภาพของเห็ด การเลือกชนิดของเห็ดให้เหมาะกับการผลิต การใช้สายพันธุ์ของเห็ด จะขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้บริโภคและตลาด โดยทั่วไปแล้วเห็ดเป็นพืชที่เพาะได้ง่าย ส่วนมากจะใช้เชื้อเห็ดได้เกือบทุกเดือน ยกเว้นช่วงฤดูร้อน เพราะเห็ดชอบอากาศเย็นชื้น การใช้เชื้อเห็ดจะต้องมีการวางแผนในการใช้เชื้อเห็ดในแต่ละครั้ง ใช้ให้ตรงกับ

ฤดูที่เหมาะสมในการใช้ของเห็ดแต่ละสายพันธุ์ ในการเลือกสายพันธุ์ของเห็ดจะต้องมีการสื่อสารกันไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อเห็ดจากร้านต่าง ๆ ซึ่งงานวิจัยของ อลงกรณ์ กรณ์ทอง เรื่องชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเห็ด ได้กล่าวว่า เชื้อพันธุ์เห็ด มีผลต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต การเลือกชนิดเห็ดให้เหมาะสมกับตลาด เป็นปัจจัยในการผลิตให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า การวิจัยพัฒนาสายพันธุ์เห็ด เป็นการเพิ่มคุณภาพในธุรกิจการเพาะเห็ดเพื่อบริโภค การพัฒนาสายพันธุ์เห็ดให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและตลาดมากยิ่งขึ้น จึงเป็นหลักการสำคัญ (อลงกรณ์ กรณ์ทอง, 2558)

1.2 การเพาะเห็ด

การเพาะเห็ดจะต้องประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาในการเพาะเห็ด ไม่ว่าจะเป็นการทำก้อนเชื้อเห็ด และการนึ่งก้อนเห็ดในการฆ่าเชื้อ จะต้องประสานงาน หรือการพูดคุยกันอยู่เสมอ เพื่อความเข้าใจกันในการทำงานการเพาะเห็ดของแต่ละสายพันธุ์นั้นจะมีการเพาะปลูกที่ไม่เหมือนกัน การที่จะเพาะปลูกเห็ดในแต่ละครั้ง จะต้องมีการวางแผนในการปลูก และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะปลูกให้เรียบร้อย และเชื้อเห็ดจะต้องมีความพร้อมในการปลูก การเพาะเห็ดด้วยการทำก้อนเห็ด และวิธีการหยอดเชื้อเห็ด เมื่อทำก้อนเชื้อเห็ดเสร็จแล้วเราก็นำก้อนเชื้อที่ได้มาทำการหยอดเชื้อ และบ่มเชื้อเห็ด จากการศึกษาเรื่อง การคัดเลือกแบคทีเรียสร้างเอนโดสปอร์ที่มีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตเห็ดฟาง ได้กล่าวว่า วิธีการเพาะเห็ดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้คิดค้นดัดแปลงทั้งวัสดุเพาะ หักเชื้อ สายพันธุ์เห็ด มีวิธีการเพาะปลูกเห็ดที่หลากหลาย แต่การคิดที่จะนำจุลินทรีย์มาช่วยในการเพิ่มผลผลิตเห็ด เพิ่งจะได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ นอกจากนี้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรือนเพาะเห็ด ทำให้ ผลผลิตไม่คุ้มค่าจนทำให้บางรายต้องเลิกกิจการไป (สุนีย์ คำพันธุ์, 2557)

1.3 การดูแลเห็ด

การวางแผนจะต้องเริ่มตั้งแต่ว่าก่อนที่จะปลูก และจะต้องทำตามลำดับและขั้นตอน ซึ่งในเรื่องของการดูแลเห็ดในเรื่องของสภาพอากาศ หรือสภาพภูมิประเทศของสถานที่ตั้งฟาร์มเห็ด จึงมีความสำคัญ จะต้องมีความเหมาะสมของประเภทของเห็ด การดูแลเห็ดจะต้องดูแลตั้งแต่อุณหภูมิ ไม่ร้อนจนเกินไป และจะต้องไม่เย็นจนเกินไป ความชื้นจะต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม น้ำควรรดน้ำบ่อยครั้งในช่วงฤดูร้อน 3 ครั้งต่อวัน การรดน้ำจะต้องไม่รดน้ำมากจนเกินไปหากเป็นช่วงฤดูร้อนสามารถรดน้ำได้มากกว่าฤดูอื่น ๆ ถ้าเกิดไม่มีการประสานงานในการดูแลรดน้ำ อาจจะทำให้มีการรดน้ำซ้ำกันจะทำให้เกิดอาการช้ำน้ำและเน่าเสียได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไอโอทีที่ควบคุมฟาร์มอัจฉริยะในโรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของเห็ดประกอบด้วย 1) อุณหภูมิ ระดับอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญของเห็ดนางฟ้าจะประมาณ 25 องศาเซลเซียส หากอุณหภูมิต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส หรือสูงกว่า 35 องศาเซลเซียส

เห็ดนางฟ้า จะไม่ออกดอก และการทำให้ก้อนเชื้อได้รับอุณหภูมิต่ำกว่า 20 องศาเซลเซียส ในระยะเวลาสั้น ๆ หรือได้รับอุณหภูมิต่ำในช่วงเวลากลางคืน ก็จะช่วยชักนำให้การออกดอก ของเห็ดดีขึ้น 2) ความชื้น เห็ดนางฟ้าเป็นเห็ดที่ต้องการสภาพความชื้นของอากาศค่อนข้างสูง สภาพของโรงเรือนที่เหมาะสมควรมีความชื้นไม่ต่ำกว่า 80 - 85 เปอร์เซ็นต์ 3) ปริมาณธาตุอาหารในวัสดุเพาะ นับว่ามีความสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตเห็ดนางฟ้าเป็นอย่างมาก พบว่า หากให้อาหารเสริมพวกแอมโมเนียมไนเตรท จะทำให้ผลผลิตเห็ดนางฟ้าเพิ่มขึ้นประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ (วีรศักดิ์ พองเงิน และคณะ, 2561)

1.4 การเก็บเห็ด

การเก็บดอกเห็ด เมื่อดอกเห็ดมีอายุพอเหมาะ ไม่แก่จนเกินไปใช้มือจับดอกเห็ดแล้วดึงเบา ๆ โยกไปทางซ้าย และขวา ดอกเห็ดจะหลุดออกมาเอง การเก็บเห็ดนั้นสามารถเก็บได้ทุกวัน หากมีเห็ดให้เก็บ การที่จะเก็บเห็ดได้ในแต่ละครั้งเห็ดจะต้องมีอายุที่พอประมาณ หลังจากการเพาะปลูกแล้ว และจะมีระยะในการเก็บหลังจากเปิดก้อนให้เห็ดออกแล้ว ประมาณ 5 - 7 วันหลังจากการเปิดก้อนเห็ดถึงจะเก็บได้ หลังจากเก็บแล้วใช้ทางซ้อนชุดหน้าก้อนเห็ดเบา เพื่อทำความสะอาดสิ่งตกค้างที่หน้าของก้อนเห็ด ไม่ให้หมักหมมจากสิ่งที่ตกค้างจากการเก็บในรอบก่อน ถ้าไม่ทำความสะอาดจะทำให้เกิดการเน่าเสีย การประสานงานในการเก็บแต่ละครั้งจะเก็บเห็ดตามการสั่งซื้อของลูกค้า หรือตามที่ตลาดสั่งซื้อ ซึ่งงานวิจัยเรื่อง เก็บเห็ดถูกวิธี ช่วยให้ดอกไม่ช้ำ เส้นใยไม่สะเทือน ออกดอกได้ต่อเนื่อง ได้กล่าวว่า วิธีการเก็บเห็ด ให้ดอกเห็ดไม่ช้ำ เส้นใยไม่สะเทือน ควรสวมถุงมือแบบบางในมือข้างที่เราต้องใช้เก็บเห็ด จากนั้นใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางเพียง 3 นิ้ว จับบริเวณโคนเห็ด ที่ยื่นออกมาด้านนอกถุงแล้วโยกไปมาเบา ๆ เห็ดก็จะออกมาอย่างง่ายดาย ไม่ช้ำ และที่สำคัญไม่ควรเอามือเข้าไปเด็ดในถุงเห็ดเด็ดขาด เพราะอาจทำให้เชื้อเห็ดเน่าตายหรือออกดอกได้ (รุ่งทิwa อันตรเสน, 2556)

1.5 การจำหน่าย

ในการจำหน่าย หรือการขายนั้น จะต้องมีการวางแผนในการขาย หรือมีการวางแผนมาตั้งแต่การเพาะปลูก เพราะจะต้องมีการคำนวณระยะการออกของผลผลิต และการคำนวณของระยะเวลาในการขาย หรือจำหน่ายในแต่ละรอบ ช่องทางการจำหน่ายเห็ด ถือว่าเป็นขั้นตอนที่ต้องบอกที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนที่จะสร้างรายได้ให้กับผู้เพาะเห็ด หรือเกษตรกร การจำหน่ายจะต้องมีการวางแผน และต้องอาศัยความต้องการ หรือความนิยมของตลาดและผู้บริโภคด้วย การพัฒนาขายการโดยการเปลี่ยนวิธีการขาย จากการจำหน่ายแบบเดิมมาเป็นการขายแบบออนไลน์ หรือขายตามตลาดนัดในพื้นที่ หรือห้างสรรพสินค้า และการขายหน้าฟาร์ม ซึ่งจากงานวิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในครัวเรือน ได้กล่าวว่า การจัดจำหน่ายจำเป็นต้องผ่านช่องทางที่หลากหลายจึงจะได้ผล บางครั้งอาจใช้วิธีง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน เช่น การจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ เช่นเพจเฟซบุ๊ก

(Facebook Fanpage) อินสตาแกรม (IG) เป็นต้น การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดจำหน่าย หน่วยผลิตภัณฑ์ และบริการเกี่ยวกับการค้าส่ง การค้าปลีก การขนส่ง และการเก็บรักษา จะช่วยให้ผลผลิตออกสู่ตลาดมากขึ้น (นิมอญค์ อ่อนอก, 2563)

2. สภาพปัญหาวิธีการการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจเขียวรคงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

2.1 ปัญหาด้านวัตถุดิบในการผลิต และปัญหาด้านโรค และแมลง

ควรจัดทำแผนการตลาดประจำปีไว้ล่วงหน้า เพื่อทำแผนการผลิตเห็ดประจำปี โดยกำหนดปริมาณ กำหนดเวลาในการผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตแต่ละครั้ง และควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม ปัญหาที่เกิดกับวัตถุดิบ และวัสดุที่มีผลกระทบกับการผลิต จะเป็นเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการผลิต หรือวัตถุดิบเกิดเสียหายก่อนที่จะมาใช้ในการผลิต พวกศัตรูพืชจำพวกแมลง และเชื้อรา มักจะสร้างปัญหา และความเสียหายให้แก่วัสดุ และอุปกรณ์ พวกแมลงนั้นจะเข้ามาวางไข่ในวัสดุที่ใช้ทำก้อนเห็ด ปัญหาที่เกิดจากวัตถุดิบส่งผลให้การผลิตก้อนเห็ดล่าช้า ส่งผลต่อการเพาะปลูกที่ล่าช้าตามไปด้วย ซึ่งครานนท์ เจริญสุข ได้ทำการวิจัยเรื่อง คู่มือการเพาะเห็ด ได้กล่าวถึงปัญหาในเบื้องต้น 4 ข้อ ดังนี้ (ครานนท์ เจริญสุข, 2554)

2.1.1 ด้านความรู้ในการจัดการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการส่วนประสมการตลาด ได้แก่การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อให้สนองตอบความต้องการของผู้บริโภคช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย และการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม แนวทางการพัฒนา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการผลิต การจัดการส่วนประสมการตลาด ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนในการผลิตเห็ดแก่เกษตรกร และความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของเห็ดให้แก่เกษตรกร เพื่อเพิ่มมูลค่าในการผลิตให้มากขึ้น

2.1.2 ด้านวัตถุดิบในการผลิต เนื่องจากวัตถุดิบหลักในการเพาะเห็ดคือ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา ที่ต้องขนส่งขึ้นมาจากภาคใต้ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากพื้นที่การผลิตเห็ด จึงทำให้มีราคาแพงขึ้น ประกอบกับปัจจุบันมีเกษตรกรที่ทำการเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นทำให้ขี้เลื่อยไม้ยางพาราเป็นที่ต้องการเพื่อการผลิตเห็ดมากขึ้น อีกทั้งในบางครั้งเกษตรกรต้องประสบกับการปลอมปนของขี้เลื่อยที่ไม่ใช่ขี้เลื่อยไม้ยางพาราทั้งหมด เวลานำมาเพาะเห็ดทำให้ไม่เกิดดอก หรือผลผลิตต่ำ แนวทางการพัฒนาเกษตรกรต้องหาวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ และสามารถทดแทนการใช้ขี้เลื่อยไม้ยางพาราในการผลิตเห็ด เช่น ไม้มะม่วง และวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรอื่น เช่น ฟางข้าว ผักตบชวาแห้ง ในสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ลดต้นทุนในการผลิตเห็ดได้

2.1.3 สายพันธุ์และหัวเชื้อเห็ด การเลือกใช้หัวเชื้อเห็ดของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการเลือกซื้อหัวเชื้อมาจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ แต่ในบางครั้งก็จะประสบปัญหา คือ หัวเชื้อไม่มีคุณภาพเชื้อเห็ดบ่มแล้วมีเชื้อเห็ดเดิน และผลผลิตไม่สูงเท่าที่ควร แนวทางการพัฒนาเกษตรกรต้องหาแหล่งที่มีสายพันธุ์ และหัวเชื้อเห็ดที่มีคุณภาพ และภาครัฐต้องให้ความรู้ในการคัดเลือกสายพันธุ์ และการผลิตหัวเชื้อเห็ดให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตเห็ด

2.1.4 โรค และแมลง สาเหตุหลักของโรคที่เกิด และทำให้ก้อนเห็ดเกิดความเสียหายมากที่สุด คือ ราเขียว ราดำ และราส้ม ซึ่งสามารถแพร่กระจายได้ง่ายและรวดเร็ว ส่วนแมลงที่เข้ามาทำลายก้อนเชื้อ คือ ไรไข่ปลาแนวทางการพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการกำจัดโรคและแมลงในการผลิตเห็ดให้แก่เกษตรกร และควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรคและแมลงในการผลิตเห็ดขอนแก่นอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้แนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับโรคและแมลง

2.2 ปัญหาด้านการจำหน่าย

ปัญหาในการจำหน่ายมักจะส่งผลกระทบต่อการผลิต เพราะราคาสินค้าที่ตกต่ำหรือการขายที่ชะลอตัวลง ทำให้การผลิตสินค้าต้องชะลอตัวตามลงไป และราคาของผลผลิตที่ตกต่ำทำให้สินค้า เพราะเห็ดเริ่มไม่เป็นที่นิยมของตลาด ทำให้ตลาดส่วนมากมีกำลังในการซื้อหรือรองรับสินค้าที่ลดน้อยลง และอายุในการเก็บรักษาได้ไม่นาน เมื่อเห็ดไม่เป็นที่นิยมของตลาดในช่วงเวลาหนึ่ง การรับมือกับการจำหน่ายโดยการหาตลาดในการรองรับใหม่ หรือเพาะปลูกเห็ดตามความต้องการของตลาด การรับมือกับราคาสินค้าที่มีราคาต่ำลง หรือสินค้าที่ไม่เป็นที่นิยมของตลาดนั้นทำให้สินค้านั้นขายไม่ได้ หรือขายไม่ออก โดยนำสินค้าราคาตกต่ำไปทำเป็นปุ๋ยชีวภาพขาย หรือไว้ใช้ในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น หรือการนำสินค้าไปแปรรูป ซึ่งจากการวิจัยของ อาชวิน ใจแก้ว เรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจ พอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ว่า 1) ปัญหาในเรื่องการดำเนินงานการผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจพอเพียงจากการสำรวจและร่วมสนทนากับสมาชิกของกลุ่ม พบว่า ได้เริ่มดำเนินการผลิตเห็ดมาแล้วระยะหนึ่ง แต่การผลิตเห็ดยังมีกำลังการผลิตและผลผลิตที่น้อย เพราะเป็นโรงเรือนขนาดเล็ก มีเพียงเห็ดนางฟ้าเพียง 300 ก้อน และเห็ดโคนน้อยจำนวน 100 ก้อน ผลผลิตที่ได้สร้างรายได้ให้กับกลุ่มไม่เพียงพอ และเห็นว่าหากสามารถเพิ่มปริมาณโรงเพาะเห็ดที่มีอยู่นั้น จะทำให้มีกำลังการผลิตในการเพาะเห็ดได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งวิธีการผลิตเห็ดใหม่ ๆ ที่ประหยัด ทำให้อัตราผลตอบแทนต่อก้อนและต่อโรงเรือนสูงขึ้น จะช่วยให้กลุ่มธุรกิจชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น 2) ปัญหาทางการจำหน่าย การดำเนินจำหน่ายในปัจจุบันของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจ พอเพียง คือ การขายเฉพาะที่ด้านหน้าทำการของกลุ่ม โดยผู้ที่มีความต้องการเข้ามาซื้อเอง สินค้าจึงยังไม่เป็นที่รู้จัก (อาชวิน ใจแก้ว, 2560)

3. แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์ม กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดตำบลวาวจิวชัย คง
จ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

3.1 แนวทางการผลิต

แนวทางในการผลิตสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ควรจะต้องมีการตรวจสอบความต้องการของตลาด และผู้บริโภคก่อน และจะต้องมีการหาตลาดสำหรับการจำหน่ายสินค้าไว้ล่วงหน้าก่อนทำการผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนในการเพาะปลูกผลิตตามความต้องการของผู้บริโภค และตามความต้องการของตลาด โดยยึดความนิยมของตลาด เคล็ดลับในการผลิต คือการใช้ความต้องการทางการตลาด หรือความนิยมของตลาดให้เกิดประโยชน์ในการเพาะปลูกมากที่สุด และการดูแลหลังเก็บเกี่ยว จะนำเห็ดที่เก็บได้ในแต่ละครั้งไปทำความสะอาด โดยการทำความสะอาดนี้จะต้องไม่ใช้น้ำในการทำความสะอาดจะต้องเป็นการทำความสะอาดแบบแห้ง และการออกแบบห่อบรรจุที่สวยงาม ซึ่งจากการวิจัยของ อาชวิน ใจแก้ว เรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจ พอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงแนวทางและรูปแบบการแก้ไขปัญหา คือ 1) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินงานการผลิตเห็ด เนื่องด้วยกำลังการผลิต เห็ดยังมีน้อย ผลผลิตต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่มีโรงเรือนขนาดเล็กเพียงอย่างเดียว 1 โรงเรือน คือโรงเรือนเห็ดนางฟ้าและเห็ดโคนน้อย ผลผลิตที่ได้จึงไม่เพียงพอสำหรับสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม และเห็นว่าหากสามารถทำให้โรงเพาะเห็ดที่มีอยู่นั้นมีกำลังการผลิตในการเพาะเห็ดเต็มที อีกทั้งวิธีการผลิตเห็ดใหม่ ๆ ที่ประหยัดทรัพยากร จะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อก้อนและต่อโรงเรือนสูงขึ้น 2) แนวทางการพัฒนาการตลาด เนื่องจากกลุ่มยังคงทำการตลาดและการขายแบบเดิม คือ การขายเฉพาะที่ด้านหน้าทำการของกลุ่มและผู้ที่มีความต้องการเข้ามาสอบถาม และซื้อเอง ผลผลิตเห็ดจึงยังไม่เป็นที่รู้จัก และไม่เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย ซึ่งก็เป็นการขาดโอกาสในการทำรายได้ ซึ่งในอดีตอาจจะไม่ใช่ปัญหาเนื่องจากผลผลิตที่มีน้อย และมีไม่พอจำหน่ายช่องทางอื่น แต่เมื่อทางกลุ่มได้มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นจากการอบรม ศึกษาดูงานพบว่ามีโอกาสอีกมากที่กลุ่มสามารถหาช่องทางในการขายผลผลิตได้ และสร้างรายได้ให้กลุ่มเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ทางกลุ่มจึงมีแนวคิดที่จะเพิ่มผลผลิตเพื่อนำออกจำหน่ายในช่องทางใหม่ ๆ (อาชวิน ใจแก้ว, 2560)

3.2 แนวทางการป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช

การป้องกันศัตรูพืช นั้นสามารถป้องกันได้หลายวิธี โดยวิธีการทำความสะอาดฟาร์มอยู่สม่ำเสมอ หรือจะเป็นวิธีการฉีดพ่นยาฆ่าแมลงรอบ ๆ โรงเพาะเห็ดก็ได้ หรือจะใช้วิธีแบบธรรมชาติโดยการใช้หมักในการไล่พวกแมลงออกไปจากก้อนเห็ด การรับมือการโรคที่จะตามมาหลังเพาะปลูกต้องฆ่าเชื้อ และพักโรงเพาะเห็ด ก่อนที่จะนำก้อนเห็ดที่เพาะแล้วเข้าโรงเห็ด และต้องทำการฆ่าเชื้อโรงเห็ดก่อนล่วงหน้าก่อนนำเห็ดเข้า ศัตรูพืชที่พบการระบาดในเห็ด

เกือบทุกชนิด โดยเฉพาะเห็ดที่เก็บดอกขายได้แล้ว จะโดนหนอนเข้าไปทำลาย ก็จะพบว่าส่วนของเชื้อเห็ดในถุงเห็ดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล หรือสีดำ และส่วนมากก็พบโรคเน่าเกิดขึ้นด้วยทุกครั้ง การป้องกันโดยใช้น้ำหมักชีวภาพในการฉีดไล่พวกแมลงไม่ให้เข้าใกล้ ถ้ามีที่ก้อนเห็ดก็ฉีดอัดเข้าไปที่ก้อนเห็ดได้เลย เพื่อให้ได้ผลและประสิทธิภาพสูงในช่วงที่หนอนระบาด ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของกรมส่งเสริมการเกษตร เรื่อง การเพาะเห็ดเบื้องต้น ได้กล่าวถึงแนวทางการป้องกันโรคและแมลงในเห็ด ว่า 1) มด ปลวก แมลงสาบ สามารถป้องกันโดยใช้สารกำจัดแมลงหยดใส่ ตรงปากทางเข้ารังมดหรือปลวก หรือใช้ไข่ไก่กลบผสมผงซักฟอกโรยบนพื้นดิน 2) ไร สามารถป้องกันโดยรักษาความสะอาดของอุปกรณ์อยู่เสมอ การเพาะเห็ดในโรงเรือนควรมีการพักทำความสะอาดโรงเรือน ส่วนการเพาะเห็ดไม่ควรเพาะเห็ดซ้ำในพื้นที่เดิม ควรหมุนเวียนพื้นที่เพาะเห็ดในระยะเวลา 1 - 2 เดือน 3) โรคราเม็ดผักกาด เกิดจากเชื้อรา มักเกิดกับเห็ด ที่ใช้วัสดุเก่าค้างปี และถูกแดดฝนมาก่อน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นได้ในวันที่ 3 หรือ 4 ของการเพาะเห็ด สามารถป้องกันโดยใช้วัสดุใหม่ไม่ค้างปี 4) โรคราเขียว เกิดได้บนขี้เถ้า บนดิน และดอกเห็ด ทั้งการเพาะเห็ดแบบกองเตี้ยและในโรงเรือน สามารถป้องกันได้ด้วยการใช้วัสดุใหม่ไม่ค้างปี 5) ราเห็ดหมึกหรือเห็ดขี้ม้า เกิดจากเชื้อรา สาเหตุจากการใช้วัสดุเพาะที่มีเชื้อเห็ดหมึกอยู่ ป้องกันกำจัดโดยอบไอน้ำตามอุณหภูมิที่กำหนด 6) โรคเน่าละของเห็ด เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย พบในการเพาะเห็ดในโรงเรือน ปัจจุบันยังไม่มีสารเคมีป้องกันกำจัดได้ วิธีการป้องกันที่ทำได้ คือ การรักษาความสะอาดและการปฏิบัติดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558)

3.3 แนวทางด้านการตลาด

จะต้องติดตามข่าวสารของตลาดในเรื่องของราคาสินค้า และต้องสำรวจความต้องการของตลาด ซึ่งความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการผลิต และการวางแผนในการจำหน่ายแต่ละครั้งและหาช่องทางการขายใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตในครั้งต่อไป การหาตลาดในการรองรับสินค้านั้นจะต้องหาตลาดที่มีความต้องการในตัวสินค้าหรือเห็ดที่ต้องการจำหน่าย และตลาดจะต้องมีขนาดที่พอดีไม่เล็กจนเกินไป ในการที่จะทำให้ผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมจากนั้น ตัวสินค้าจะต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ไม่ก็จะต้องทำให้ตัวบรรจุภัณฑ์ให้น่าสนใจ โดยทำให้ผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้อผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจมากขึ้น หรือโลโก้ของฟาร์มในการเรียกลูกค้า และจะต้องมีตัวแทนจำหน่าย เช่น ตลาดหรือห้างสรรพสินค้า ซึ่งจากการวิจัยของ อาชวิน ใจแก้ว เรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจ พอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงแนวทางและรูปแบบการแก้ไขปัญหา คือ 1) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินงานการผลิตเห็ด การเพิ่มกำลังการผลิตต่อโรงเรือน การพัฒนาการผลิตด้วยวิธีการแบบใหม่ที่ประหยัด แต่ให้ผลผลิตสูง จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ 2) แนวทางการพัฒนาการ

ตลาด ในอดีตกลุ่มมีผลผลิตน้อย จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ แต่เนื่องจากสภาพปัญหาทางต้นทุนและรายได้ที่ไม่เพียงพอ ทำให้กลุ่มต้องมีการพัฒนาในการเพิ่มผลผลิต และขยายกลุ่มทางการตลาดให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำรายได้ที่สูงขึ้น (อาชวิน ใจแก้ว, 2560)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย ครั้งนี้ พบว่า มีขั้นตอนสำคัญ คือ 1) การเลือกสายพันธุ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด 2) การเพาะเห็ดและการดูแลเห็ด 3) การเก็บเห็ดโดยวิธีการดึงด้วยมือเปล่า ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของการทำฟาร์มเห็ดคือ 1) ความชื้นของวัตถุดิบและก้อนเชื้อ 2) โรคและแมลง 3) เศรษฐกิจและการตลาดที่ทำให้ได้ราคาต่ำ โดยมีแนวโน้มทางส่งเสริมการเพาะเห็ดคือ 1) การจัดแพคเกจให้สวยงามดึงดูดความสนใจ 2) การใช้สารสกัดจากธรรมชาติในการดูแล และกำจัดศัตรูเห็ด 3) การคัดเลือกตลาด ตัวแทนจำหน่าย และการเพิ่มช่องทางการตลาดในขายจำหน่ายสินค้า 1) ข้อเสนอแนะต่อฟาร์มเห็ด 1.1) ควรที่จะมีตลาดในการรองรับผลผลิตจากฟาร์มให้เพิ่มมากขึ้น 1.2) โรงเรือนในการเพาะเห็ดควรปิดให้มิดชิด เพื่อป้องกันศัตรูพืชเข้าไปทำลายเห็ด 2) ข้อเสนอแนะต่อชุมชน 2.1) ควรมีการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้กับต่างชุมชน เพื่อต่อยอดสินค้าในชุมชน 3) ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ 3.1) การส่งเสริมด้านการตลาด และการประกันราคาสินค้าของเห็ด 3.2) การส่งเสริมด้านการกำหนดใช้สารในการกำจัดศัตรูพืช ให้อยู่ในปริมาณที่ผู้บริโภคปลอดภัยจากการบริโภค 4) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 4.1) ควรศึกษาเรื่อง การทำเชื้อเห็ดสำหรับการเพาะปลูก กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 4.2) ควรศึกษาเรื่อง การบริหารฟาร์มเห็ดอย่างครบวงจร กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). การเพาะเห็ดเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์.
- เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลร่มเมือง. (26 มกราคม 2563). แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. (ไตรรัตน์ มาศตฺเวช และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- นิมอญงค์ อ่อนอก. (2563). กระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในครัวเรือน. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นิยม คงจ้อย. (26 มกราคม 2563). แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษา ฟาร์มเห็ด ดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. (ไตรรัตน์ มาศตวเวช และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- พนักงานรับสินค้า แผนกผัก-ผลไม้. (26 มกราคม 2563). แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ด ฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. (ไตรรัตน์ มาศตวเวช และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- ภาควัต ศรีสุรพล และศิวัช ศรีโกคางกุล. (2560). แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีความเข้ม แข็งใน ตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม , 4(1), 85-98.
- รุ่งทิวา อันตรเสน. (2556). เก็บเห็ดถั่งหอยวิธี ช่วยให้ดอกไม่ช้ำ เส้นใยไม่สะท้อน ออกดอกได้ ต่อเนื่อง. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=6943&s=tblplan t&w=>
- ลีลาวดี จุ่มธิ และคณะ. (2557). ความยั่งยืนของอาชีพทำฟาร์มเห็ด. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2562 จาก <https://autanfarmhed.wordpress.com/>
- วิเชียร คงจ้อย. (26 มกราคม 2563). แนวทางการส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาร์มในชุมชน กรณีศึกษาฟาร์มเห็ดดาบตำรวจวิเชียร คงจ้อย หมู่ที่ 9 ตำบลร่มเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. (ไตรรัตน์ มาศตวเวช และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- วีรศักดิ์ ฟองเงิน และคณะ. (2561). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีไอโอทีที่ควบคุมฟาร์มอัจฉริยะใน โรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และ นวัตกรรม, 5(1), 172-182.
- ศรานนท์ เจริญสุข. (2554). คู่มือการเพาะเห็ด. กรุงเทพมหานคร: ส่งเสริมอาชีพธุรกิจเพชร กะรัต.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2556). การเพาะเห็ด เศรษฐกิจ. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2562 จาก https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20161208141403_file.pdf
- สุนีย์ คำพันธุ์. (2557). การคัดเลือกแบคทีเรียสร้างเอนโดสปอร์ที่มีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต เห็ดฟาง. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจุลชีววิทยา). บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อลงกรณ์ กรณ์ทอง. (2558). ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเห็ด. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ เกษตร.

อาชวิน ใจแก้ว. (2560). การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาดผลผลิตเห็ดของกลุ่มธุรกิจชุมชนรวมใจพอเพียง ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารดุชนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์, 7(1), 38-39.

**แนวทางส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช***
**GUIDELINES TO PROMOTE THE BREEDING OF ORNAMENTAL BETTA FISH
IN BAN THA SOONG COMMUNITY, THASALA DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

ณัฐพล อิศระพันธุ์

Nattapon Eissarapan

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

บุญยิ่ง ประทุม

Boonying Prathum

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์

Pongprasit Onchun

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงาม และแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 6 คน รวมเป็น 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและศึกษาภาคสนาม และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง มีการแบ่งเป็นขั้นตอน 11 ขั้นตอนได้แก่ 1.1) เทียบคู่ 1.2) เตรียมอุปกรณ์ 1.3) ก่อหวอด 1.4) ต้อนเข้าหวอด 1.5) ผสมพันธุ์ 1.6) ฉีดน้ำเชื้อ 1.7) วางไข่ 1.8) แยกตัวเมีย 1.9) ตัวผู้ดูแลไข่ 1.10) การอนุบาลปลากัด และ 1.11) การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย 2) แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง 4 ด้าน ได้แก่ 2.1) การพัฒนาเงินทุน จัดหาเงินทุนให้กับ

* Received 3 November 2021; Revised 14 December 2021; Accepted 20 December 2021

กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ 2.2) การพัฒนาการผลิต มีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลากัด เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีคุณภาพตามต้องการของกลุ่มลูกค้า 2.3) การพัฒนาการตลาด โดยการพัฒนาปลากัดให้หลากหลาย เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม ทำให้มีการซื้อขายปลากัดกันมากขึ้น 2.4) การพัฒนาการบริหารและการจัดการ ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์ วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา ระยะเวลาการเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย

คำสำคัญ: แนวทางส่งเสริม, การเพาะพันธุ์, ปลากัดสวยงาม, ชุมชนบ้านท่าสูง

Abstract

The objectives of this research article were to study How to breed beautiful betta fish and Guidelines to promote the breeding of ornamental betta fish in Ban Tha Soong Community, Thasala District, Nakhon Si Thammarat Province. This research had used the qualitative research method. The critical informant of this research are two groups consisting of the betta of 5 breeding group five persons and the support group to promote betta breeding of 6 persons, a total of 11 people. The research instrument an In-depth Interview. The data was collected through documents and field studies. Content analysis was descriptive analytics. The Results of the research found that; 1) How to breed beautiful betta fish; 1.1) Compare the pair, 1.2) Prepare the equipment, 1.3) Raise the barb, 1.4) The male fish will drive into the barb 1.5) mating, 1.6) Inject semen, 1.7) Spawn, 1.8) Separate the female fish, 1.9) The male will take care of until the eggs are released, 1.10) Betta fish nursery, and 1.11) Selection of fish for sale. 2) Guidelines to promote the breeding of ornamental betta fish; 2.1) Capital development to fund equipment purchase and is used as a cost for fish propagation and used in advertising and public relations. 2.2) production development The development of production has studied methods of breeding betta fish. To get the quality betta fish according to the needs of the customer group. 2.3) Marketing development. Developing marketing by developing a variety of fighting fish, both to reach a wide range of customers. Causing more trading of betta fish. 2.4) development of administration and management There should be the

management of fish farming groups. It is planned to develop the species. Fish breeding plan fish farming period to have betta fish always available for sale, there is no shortage of market, and there must be a selling market.

Keywords: Guidelines to Promote, The Breeding, Ornamental Betta Fish, Ban Tha Soong Community

บทนำ

การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีละหลายล้านบาท เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และสาธารณูปโภคที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีความพร้อมต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปลากัดไทย เป็นปลาน้ำจืดพื้นเมืองที่มีการเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย และมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด โดยมีการส่งออกปลากัดประมาณ 1.3 - 4.7 ล้านตัวต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 11 - 45 ล้านบาท สำหรับตลาดต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการนำเข้าปลากัดจากประเทศไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฝรั่งเศส ความต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้มีการเพาะเลี้ยงปลากัดมากขึ้น อย่างไรก็ตามกระบวนการเพาะเลี้ยงและการจัดการฟาร์มยังเป็นแบบพื้นบ้าน เกษตรกรใช้ความรู้ที่ถ่ายทอดกันมาโดยขาดหลักอ้างอิงทางวิชาการ ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่สม่ำเสมอและไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการผลิตได้ (การุณ ทองประจุแก้ว, 2554); (การุณ ทองประจุแก้ว, 2561)

ปลากัดไทยมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้านพฤติกรรมการต่อสู้ ซึ่งนับเป็นสัตว์น้ำเพียงชนิดเดียวของไทยที่มีลักษณะดังกล่าว เหมาะกับการเป็นสัตว์น้ำประจำชาติเนื่องจากคล้ายกับลักษณะของคนไทยที่รักและหวงแหนชาติ ปกป้องแผ่นดินจากข้าศึก สู้รบอย่างกล้าหาญ ซึ่งแม้จะมีลักษณะดุร้าย แต่ในยามสงบกลับอ่อนโยน นุ่มนวลสอดคล้องกับนิสัยคนไทย (เรื่องไร โตกฤษณะ และคณะ, 2558) สำหรับปัจจุบันมีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเลี้ยงปลากัดกับกรมประมง จำนวน 1,500 ราย และมีผู้ที่เลี้ยงรายย่อย ที่ขึ้นขอรับการเลี้ยงปลากัดไทยมากกว่า 100,000 ราย เนื่องจากปลากัดไทยสามารถสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับชุมชนได้ รวมทั้งมีการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อเอาไว้กีดแข่งขันเป็นกีฬา หรือนิยมเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน มอบเป็นของขวัญในวันพิเศษ รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ของไทย และนำไปใช้ประกอบสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความเป็นไทยได้ (สมพล สุขเจริญพงษ์ และคณะ, 2558)

การเลี้ยงปลากัดเป็นปลาสวยงามมักนิยมเลี้ยงในขวดหรือโหลขนาดเล็ก ไม่นิยมเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่น เพราะเป็นปลาที่ชอบสร้างอาณาเขตและมักจะไล่กัดปลาที่มีขนาดเล็กเลี้ยงกัน ซึ่งในช่วงนี้ปลาจะมีสีสดเข้มสวยงาม แต่ถ้านำไปเลี้ยงกับปลาขนาดใหญ่ปลาจะตื่นตกใจ

เหมือนกับการแพ็คตู้ต่อสู้ ในช่วงนี้ปลาก็จะสีซีดดูไม่สวยงาม จึงจำเป็นต้องเลี้ยงปลากัดไว้เพียงตัวเดียวในภาชนะที่ไม่ใหญ่มากนัก ปลาก็จะมีความรู้สึกว่าสามารถสร้างอาณาเขตของตัวเองไว้ได้ก็จะมีสีสดใสสวยงาม จัดว่าเป็นปลาที่ติดตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ สามารถจำหน่ายได้ดีตลอดปี โดยเฉพาะเด็กจะชอบหาซื้อปลากัดไปเลี้ยงเพื่อนำไปกัดแข่งกัน แล้วก็หาซื้อปลาตัวใหม่อยู่เสมอ (ประภาส โฉลกพันธ์รัตน์, 2562)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดพันธกิจการพัฒนาซึ่งในพันธกิจการพัฒนาข้อ 5 คือ พัฒนาด้านเศรษฐกิจและส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ และพันธกิจข้ออื่นๆที่กล่าวถึงการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา, 2551) ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตตำบลท่าศาลาประกอบอาชีพทางการประมงเป็นอาชีพหลัก ประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั้งตำบลเนื่องจากมีสภาพพื้นที่อยู่ติดกับชายทะเล ซึ่งชุมชนบ้านท่าสูงเป็นชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าศาลาและกลุ่มชุมชนที่ประกอบอาชีพเพาะพันธุ์ปลากัดขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา, 2551)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ซึ่งจะทำให้การศึกษาศึกษาวิธีการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน และแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนระดับชุมชน กรณีศึกษากลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเพาะพันธุ์ปลากัดให้ชุมชนมีรายได้มากขึ้นและสร้างเศรษฐกิจในประเทศไทยให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามและแนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเข้าศึกษา (Inclusion criteria) คือเป็นผู้เพาะพันธุ์ปลากัดในกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง เป็นผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด และเป็นผู้เชี่ยวชาญปลากัด ซึ่งผู้วิจัยได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมา จำนวน 11 คน และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ได้แก่ ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านฟาร์มครูไฉ่พันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านประเสริฐพันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านปิยวุฒิพันธุ์ปลา 1 คน ผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้าน SPK Betta Thasala 1 คน และผู้เพาะพันธุ์ปลากัดร้านสมทบฟาร์มปลากัด 1 คน รวมเป็นจำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัด จำนวน 6 คน ประกอบไปด้วย หัวหน้ากลุ่มบริหารจัดการด้านประมงอำเภอท่าศาลา 1 คน ประมงอำเภอท่าศาลา 1 คน ประมงอำเภอพระพรหม 1 คน ลูกค้า 2 คน และ ผู้เชี่ยวชาญปลากัด 1 คน รวมเป็นจำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และเพื่อนำมาออกแบบแบบสัมภาษณ์ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ชัดเจน และมีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ ได้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ การเพาะเลี้ยงปลากัด และแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดของ กลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของคำถามการสนทนากลุ่มและข้อคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษา มีการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Pilot study) โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มสมาชิกที่ไม่ได้เป็นผู้เข้าร่วมการศึกษารั้งนี้และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้เครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ปลากัดและแนวทางการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดของ กลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Research)

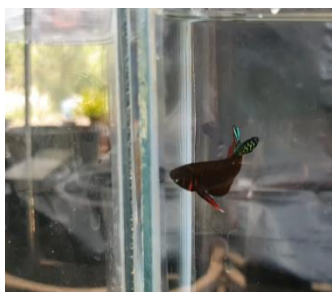
ผลการวิจัย

1. วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 เทียบคู่ การเทียบคู่จำเป็นสำหรับการเพาะปลา คือปลาทั้งตัวผู้และตัวเมียจะได้มีความคุ้นเคยกันช่วยลดความรุนแรงลงได้ส่วนหนึ่ง อีกทั้งแม่ปลาที่สมบูรณ์และมีไข่ในท้องก็เริ่มต้นตัวและมีการเร่งไข่เหล่า นั้นให้สุกงอมเต็มที่ และยอมให้ตัวผู้รัดด้วยความสมัครใจ การเทียบปลาไม่มีอะไรมากนัก เพียงแต่นำพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ใส่โหลคนละใบมาวางเทียบกันโดยไม่มีอะไรมาขวางกั้น ให้ปลาทั้งคู่มองเห็นกันเท่านั้น ในขั้นตอนการเทียบคู่นี้ควรใช้การสังเกตหลายสิ่งถึงความพร้อม ในการผสมพันธุ์ โดยให้คอยสังเกตพ่อปลาว่าเมื่อได้มีการเริ่มต้นเทียบปลา พ่อปลามีความคึกคักที่ได้เห็นตัวเมีย หรือไม่เข้าพ่อปลาจะเริ่มก่อหวอด ส่วนแม่พันธุ์ให้สังเกตไข่ในท้องว่า มีลักษณะยื่นออกมา มีท้องที่อูมเป่ง เมื่อเวลาพ่อปลาแสดงลีลารักเข้าหา แม่ปลาจะว่ายเข้าหาในทันทีและว่ายในลักษณะทิ่มหัวเข้าหา แสดงสีเป็นแนวขวางตามลำตัวเห็นได้ชัดเจน มีเท่านั้นแหละครับแสดงว่าทั้งสองฝ่ายได้ตกลงปรองปรองได้เสียกันแล้ว เทคนิคในการเทียบคู่เป็นเทคนิคของนักเพาะแต่ละคนโดยไม่มีการวางไว้ตายตัว แล้วแต่เทคนิคของแต่ละคน

ภาพที่ 1 พ่อพันธุ์ปลากัด

ภาพที่ 2 แม่พันธุ์ปลากัด

ภาพที่ 3 การเทียบคู่ปลากัด

1.2 เตรียมอุปกรณ์ การเตรียมอุปกรณ์ในการผสมพันธุ์ปลากัด ได้แก่ กะละมัง โหลแก้ว ถังโฟม บ่อซีเมนต์ เตรียมใส่น้ำในบ่อทิ้งไว้สัก 1-2 วัน เพื่อปรับสภาพน้ำ เตรียมฝาบิด เตรียมที่ตัก หาไม้หน้า จอก แพน ผักตบ ผักบุ้ง ใบหูกวาง ใส่ลงไปในบ่อซีเมนต์ เพื่อที่ลูกปลาได้อาศัยเวลาฟักออกมาเป็นตัว

ภาพที่ 4 อุปกรณ์การเลี้ยง
ปลากัด

ภาพที่ 5 โหลสำหรับเลี้ยง
ปลากัด

ภาพที่ 6 พืชสำหรับเลี้ยง
ปลากัด

1.3 ก่อหวอด ปลาตัวผู้จะก่อหวอด หรือก่อดฟอง แสดงว่า มันแข็งแรง สมบูรณ์ พร้อมผสมพันธุ์ ปลาตัวผู้ก่อหวอดขอบๆ บ่อ หรือก่อหวอดกับหญ้า หรือไม้ในที่ใสไว้อย่างก่อหวอดมาก มันจะก่อดฟองเรื่อย ๆ จนเป็นฟองหนาขึ้นมา ตัวผู้ก่อดฟองก่อหวอดตามธรรมชาติของมัน ถ้าในตามแหล่งน้ำธรรมชาติในนา หรือที่น้ำตื้น ก็จะก่อดฟองตามโคนหญ้า หรือในกระป๋องที่เคี้ยวทิ้ง แต่ถ้าผสมในบ่อเลี้ยงก็จะใส่ผักบุ้ง ผักตบ ตัวผู้ก็จะไปก่อดฟองตามขอบบ่อหรือผักบุ้ง ผักตบ ซึ่งแสดงถึงว่าปลาเพศผู้มีความสมบูรณ์ทางเพศที่พร้อมที่จะผสมพันธุ์

1.4 ต้อนเข้าหวอด การต้อนเข้าหวอด เป็นการต้อนตัวเมียเข้าหวอด โดยเมื่อเราปล่อยตัวเมียเพื่อผสม ตัวผู้จะไล่ตัวเมียให้ไปอยู่ใต้หวอด หรือที่เรียกว่า การชักเมียเข้าฟอง เมื่อตัวเมียเข้าใต้หวอดแล้ว ตัวผู้ก็จะรัดตัวเมีย เพื่อให้ตัวเมียบีบไข่ให้ไข่ออกมา

1.5 ผสมพันธุ์ เมื่อทำการเคียงปลา 3-4 วัน ให้เกิดความคุ้นเคย แล้วค่อยปล่อยลงบ่อผสม เพื่อให้ตัวผู้ก่อดฟอง และคุ้ยเคยกับตัวเมีย ก็ปล่อยตัวเมียในบ่อผสม ตัวผู้ก็จะไล่ต้อนตัวเมียจนตัวไปอยู่ใต้หวอด ขณะที่ตัวเมียลอยขึ้นมาบริเวณผิวน้ำ ปลาตัวผู้จะรัดตัวเมียตรงบริเวณช่องอวัยวะเพศ จากนั้นไข่ก็จะหลุดออกมา พร้อมกับตัวผู้จะฉีดยาเชื้อเข้าผสม แล้วเอาไข่ตักไปไว้ในฟองหวอด และตัวผู้ก็จะไล่ตัวเมียออกจากไข่ เพื่อไม่ให้กินไข่

ภาพที่ 7 การก่อหวอดของ
ปลากัด

ภาพที่ 8 การต้อนเข้าหวอด

ภาพที่ 9 การรัดดกกันของ
ปลากัด

1.6 ฉีดน้ำเชื้อ เมื่อปลากัดตัวผู้ได้ไล่ต้อนตัวเมียเข้าไปอยู่ใต้หวอด ปลากัดตัวผู้จะว่ายอยู่รอบ ๆ ตัวเมีย เพื่อให้ตัวเมียหงายท้อง จากนั้นไข่ก็จะหลุดออกมา พร้อมกับเพศผู้จะฉีดน้ำเชื้อเข้าผสม และปลาเพศผู้จะตามลงไปใช้ปากดูดไข่ อมไว้ว่ายน้ำขึ้นไปพันไข่เข้าไปไว้ในฟองอากาศจนกว่าจะหมด

1.7 วางไข่ ตัวผู้รัดตัวเมียจนออกไปแล้ว ปลาตัวผู้จะฉีดน้ำเชื้อเข้าผสม และปลาตัวผู้จะตามลงไปใช้ปากดูดอมไข่ไว้ ว่ายน้ำขึ้นไปพันไข่เข้าไปไว้ในฟองอากาศจนกว่าจะหมด จากนั้นปลาก็จะทำการรัดตัวกันใหม่ ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนแม่ปลาไข่หมดท้อง ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ตามปกติแล้วถ้าปลามีการวางไข่ ก็มักจะวางไข่เสร็จก่อนเวลา ดังนั้นเมื่อปล่อยปลาลงบ่อเพาะแล้ว เช้าวันต่อมาเวลา จึงค่อยๆ ลองแง้มฝาปิดดู ถ้าพบว่ามีไข่เม็ดเล็กๆ สีขาวอยู่ที่หวอด และมีฟองปลาคอยเฝ้าอยู่ ส่วนแม่ปลาหนีไปซุกอยู่ด้านตรงข้ามกับหวอด แสดงว่าปลาวางไข่เรียบร้อยแล้ว

1.8 แยกตัวเมีย เมื่อวางไข่หมดแล้วปลาเพศผู้จะไล่กัดขับไล่ปลาเพศเมียไม่ให้มาใกล้รังอีกเลย เพราะเมื่อปลาเพศเมียวางไข่หมดแล้วมักจะกินไข่ของตัวเอง จะมีเฉพาะปลาเพศผู้เท่านั้นที่คอยดูแลรักษาไข่ คอยไล่ไม่ให้ปลาตัวอื่นเข้าใกล้รัง ค่อยๆ ซ้อนแม่ปลาออกไปเลี้ยงต่อไป

1.9 ตัวผู้ดูแลไข่ เมื่อตัวผู้รัดตัวเมียเสร็จแล้ว ผสมน้ำเชื้อแล้วไข่ก็จะจลึง ตัวผู้จะเก็บไข่ไว้ในปาก เอาไปใส่ไว้ในฟองหวอด และไล่ตัวเมียออกไป ตัวผู้จะดูแลไข่ออกเป็นตัว ปลาเพศผู้จะคอยดูแลรักษาไข่ โดยหมั่นเปลี่ยนฟองอากาศในหวอดและตกแต่งหวอดให้คงรูปอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังคอยเก็บกินไข่เสียด้วย และจะไล่ตัวเมียออกไปทาง ๆ เพื่อไม่ให้ตัวเมื่อกินไข่ สามารถปล่อยตัวผู้ให้ดูแลลูกปลากัดจนโตก็ได้ แต่อย่าปล่อยให้ตัวผู้หิว ควรให้อาหารตลอด เช่น ไรแดง

ภาพที่ 10 ปลาตัวผู้เก็บไข่
เข้าหอด

ภาพที่ 11 การแยกปลาตัว
และตัวเมียออกจากกัน

ภาพที่ 12 ลูกปลากัดที่ออก
จากไข่

1.10 การอนุบาลปลา ลูกปลาที่ฟักออกจากไข่ใหม่ๆจะเกาะอยู่ที่หอด และมีอาหารติดอยู่ที่ตัว ลูกปลาจะใช้อาหารจากถุงอาหารหมดภายใน 3 - 4 วัน ดังนั้นในช่วงนี้จึงไม่จำเป็นต้องให้อาหาร เมื่อลูกปลาเริ่มกินอาหารควรให้ไข่แดงต้มสุกบดละเอียดกรองผ่านกระชอนตาถี่ ๆ หยดกระจายในน้ำที่เลี้ยงลูกปลาวันละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 3 - 5 วัน แล้วจึงเปลี่ยนไปใช้ไข่แดงที่มีขนาดเล็กเลี้ยง เมื่อลูกปลาเริ่มโตจึงเปลี่ยนไปเลี้ยงด้วยไข่แดงขนาดใหญ่ จนกระทั่งลูกปลาสามารถกินลูกน้ำได้ จึงควรเลี้ยงด้วยลูกน้ำต่อไป เมื่อปลากัดอายุได้ประมาณ 1 เดือนครึ่งถึง 2 เดือนจะสามารถแยกเพศได้ ควรแยกปลากัดตัวผู้และตัวเมียออกจากกัน

1.11 การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย ระยะเวลาอนุบาลลูกปลากัด ใช้เวลาประมาณ 7 วัน ในช่วงนี้จะให้กินสัตว์น้ำตัวเล็กๆ จำพวกไรแดง วันละ 1 มื้อ จากนั้นจึงย้ายไปเลี้ยงภายในบ่อที่มีขนาดน้ำลึก เป็นเวลา 3 เดือน ก็จะนำปลากัดทั้งหมดที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว มาคัดไซส์ขนาด รูปทรงทาง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจำหน่าย

ภาพที่ 13 บ่ออนุบาลปลากัด

ภาพที่ 14 การให้ไข่แดงเป็นอาหารแก่
ลูกปลากัด

ภาพที่ 15 การอนุบาลลูกปลากัด

ภาพที่ 16 ลักษณะของปลากัดที่พร้อมขาย

2. แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การพัฒนาเงินทุน ปัจจุบันสินค้าปลาสวยงามของไทยเป็นหนึ่งในสินค้าเกษตรที่ยังมีแนวโน้มการขยายตัวในตลาด ส่งออกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “ปลากัด” ซึ่งไทยมีปัจจัยพื้นฐานทั้งในด้านพร้อมของศักยภาพการเลี้ยงและการพัฒนาสายพันธุ์เป็นอย่างดีจนเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในระดับสากล ทั้งการเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ การเลี้ยงเป็นงานอดิเรก และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและชุมชน ขณะเดียวกันยังมีการพัฒนาปรับปรุงสายพันธุ์และขยายสู่เชิงพาณิชย์ สามารถสร้างอาชีพหลักและสร้างรายได้เสริม ตลอดจนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น แนวทางส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลากัดเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยการพัฒนาเงินทุน จัดหาเงินทุนให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด เพื่อนำมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้น โดยให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีทุนในการประกอบอาชีพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เลี้ยงปลากัดกลุ่มชุมชนบ้านท่าสูง ซึ่งต้องการเงินทุนมาเพิ่มเพื่อใช้ในการซื้ออุปกรณ์เพาะเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ปลากัดสายพันธุ์ที่สวยงามเพิ่มขึ้น โดยอยากให้มีการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งใช้เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งหากกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดมีเงินทุนก็จะสามารถพัฒนาสายพันธุ์ปลากัด ได้ก้าวไกลยิ่งขึ้น สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน และรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นด้วย

2.2 การพัฒนาการผลิต การพัฒนาการผลิตมีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลากัด เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีคุณภาพตามต้องการของกลุ่มลูกค้า เนื่องจากปลากัดมีหลากหลายสายพันธุ์ สายพันธุ์ที่นิยมเพาะเลี้ยงกันมาก และได้ถูกปรับปรุงพันธุ์เพื่อให้ได้ปลาที่กัดเก่ง และได้ปลากัดที่มีลักษณะสวยงาม จึงมีการพัฒนาการผลิตให้ได้พันธุ์ปลากัดที่มีลักษณะพิเศษตามสายพันธุ์ โดยใช้ลักษณะเด่นของแต่ละพื้นที่มาผสมพันธุ์กัน เพื่อให้ได้ปลากัดที่มีลักษณะ

แตกต่างกันไปออกไป ตามความต้องการของลูกค้า และตลาด ในการพัฒนาการผลิตเกี่ยวกับสายพันธุ์ที่นำมาผสมนั้นมีการให้ชาวบ้านในชุมชนนำมาขาย โดยกลุ่มผู้เลี้ยงจะรับซื้อปลากัดป่าเพื่อนำมาผสมพันธุ์กับพันธุ์อื่น ๆ เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ต่อไป ซึ่งในกระบวนการพัฒนาการผลิตนั้นสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการรับซื้อปลากัดป่า การพัฒนาการผลิตปลากัดให้มีลักษณะสีสันสวยงาม ตามที่ตลาดต้องการ เป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น เนื่องจากราคาของปลากัดในปัจจุบันมีราคาสูงขึ้นตามลำดับ หากว่าปลากัดนั้นมีลักษณะตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดต้องมีการพัฒนาการผลิตให้มาตรฐาน มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้สามารถส่งออกปลากัดไปยังตลาดต่าง ๆ ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด ซึ่งหากสามารถพัฒนาการผลิตได้ตรงตามมาตรฐานแล้วสามารถยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.3 การพัฒนาการตลาด การพัฒนาการตลาด โดยกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดในชุมชนบ้านท่าสูง มีการพัฒนาการตลาดโดยการพัฒนาปลากัดให้หลากหลาย ทั้งสวยงาม และก๊ตเก่ง เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม กลุ่มก๊ตปลา เนื่องจากทั้งสองกลุ่มนี้จะมีการซื้อปลาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีการซื้อขายออนไลน์ ผ่านสื่อโซเชียล โดยการสร้างเพจ และเข้าร่วมในกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนปลากัดแก่ลูกค้า โดยลูกค้าจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือปลากัดสำหรับเติมพันธุ์จะมีฤดูกาลแข่งขันโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่ปลากัดส่วนใหญ่จะมีความเก่งและก๊ตได้ดี ซึ่งการทำตลาดของบ่อปลากัดจะมีปลาหลง คือปลาขนาดเล็กให้ลูกค้าลองเอาไปก๊ตดูก่อน สำหรับกลุ่มการขายปลากัดเติมพันธุ์ถือว่ามียาวได้ค่อนข้างดี และอีกกลุ่มคือการเพาะปลากัดเพื่อความสวยงาม ตรงนี้ส่วนใหญ่ปลากัดยิ่งแปลกยิ่งขายดี หรือสีแปลกๆ อย่างสีธงชาติ เป็นต้น ราคาขายส่วนใหญ่เริ่มตั้งแต่หลักพันไปถึงหลักหมื่นบาท ซึ่งจากการพัฒนาการตลาดดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มลูกค้าได้รู้จักกับชุมชน ทำให้มีการซื้อขายปลากัดกันมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้ และทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

2.4 การพัฒนาการบริหารและการจัดการ กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดชุมชนบ้านท่าสูง ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา ตั้งแต่การเริ่มเลี้ยง ต้องศึกษาข้อมูลในการเลี้ยงให้ดี มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์ วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา ระยะเวลาเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย มีการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาในจังหวัด หรือทั้งภาคได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลา มีการส่งออกปลาไปยังต่างประเทศ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงปลาให้มีความหลากหลาย รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แก่กันภายในกลุ่มด้วย รวมถึงมีการจัดงานประกวดพันธุ์ปลา เพื่อจะได้นำปลาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีมาผสม พัฒนาสายพันธุ์ปลากัดในชุมชน ถ้าสามารถผสมพันธุ์ปลาที่ดีมีความสมบูรณ์ ราคาของปลากัดดี ขายได้ราคาสูง ยิ่งถ้าชนะการประกวดก็จะทำให้คนรู้จักมากขึ้น ขายได้

มากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อชุมชนด้วย ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น เป็นการสร้างรายได้ และอาชีพให้กับประชาชนชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. วิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภوتاสาละ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) เทียบคู่ 1.2) เติรมอุปกรณ 1.3) ก่อหวอด 1.4) ต้อนเข้าหวอด 1.5) ผสมพันธุ์ 1.6) ฉีดน้ำเชื้อ 1.7) วางไข่ 1.8) แยกตัวเมีย 1.9) ตัวผู้ดูแลไข่ 1.10) การอนุบาล ปลากัด และ 1.11) การเลือกปลาเพื่อจำหน่าย จากวิธีการเพาะพันธุ์ที่เป็นลำดับขั้นตอนดังกล่าว แสดงให้เห็นการศึกษาวิธีการเพาะพันธุ์ปลากัดของกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงเป็นอย่างดีอีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่ดีในการผลิตปลากัดของกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงด้วย ซึ่งจากการศึกษาของ สุดารัตน์ บวรศุกกิจกุล เรื่อง ศักยภาพการผลิตปลากัดเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรมีการ ลักษณะการผลิตปลากัดอยู่ในระยะผลตอบแทนต่อขนาดคงที่ เกษตรกรมี ศักยภาพในการผลิตปลากัดค่อนข้างสูง แต่มีปัจจัยทางด้านการจัดการปลานาที่ตลาด ต้องการในบางฤดูกาล และปัจจัยด้านการวางแผนและควบคุมปริมาณการผลิตปลากัดเพศผู้ ที่ยังต้องการให้กรมประมงเข้ามาช่วยเหลือ (สุดารัตน์ บวรศุกกิจกุล, 2544)

2. แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภوتاสาละ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การพัฒนาเงินทุน ต้องการเงินทุนมาเพิ่มเพื่อใช้ในการซื้ออุปกรณ์เพาะเลี้ยง พ่อแม่พันธุ์ปลากัดสายพันธุ์ที่สวยงามเพิ่มขึ้น โดยอยากให้มีการจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่ กลุ่มผู้เพาะเลี้ยง เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการจัดซื้อหาอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งใช้เป็นต้นทุนในการขยายพันธุ์ปลา และใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อซื้อขายพันธุ์ปลากัดสวยงาม จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดยังคงขาดเงินทุนในการบริหารจัดการและพัฒนา เพราะถึงแม้ว่ากลุ่มผู้เพาะพันธุ์ปลากัดจะมีความรู้ ประสบการณ์และศักยภาพมากเพียงใด แต่หากขาดเงินทุนสนับสนุน ก็ไม่สามารถดำเนินการหรือต่อยอดไปจากเดิมได้ จากงานวิจัยของ สมพล สุขเจริญพงษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมปลาสวยงาม เช่น กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญในการเพาะเลี้ยงสูง ผู้ส่งออกมีความสามารถในการค้าสูง ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น ขาดการพัฒนาให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการกระบวนการ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ขาดการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการค้าระหว่างประเทศ ขาดการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษที่จะนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า (สมพล สุขเจริญพงษ์, 2560)

2.2 การพัฒนาการผลิต การพัฒนาการผลิตมีการศึกษาวิธีการผสมพันธุ์ปลา กัด ให้ได้สายพันธุ์ใหม่ๆ และได้ปลากัดสายพันธุ์ที่มีความสวยงาม และกัดเก่ง เนื่องจากความต้องการของลูกค้า และตลาดนั้นก็ยังมีความแตกต่างกันออกไปเช่นกัน ในการผลิตจึงต้องมีการพัฒนาให้เกิดสายพันธุ์ใหม่มากขึ้นและคำนึงถึงลักษณะและความสามารถของสายพันธุ์เดิมที่นำมาผสมพันธุ์กันเพื่อให้มีความพิเศษต่างไปจากสายพันธุ์เดิมและตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าและตลาด ซึ่งในงานวิจัยของ ปาริชาติ พะกะยะ ศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตและผลผลิตของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังใน จังหวัดขอนแก่น ปี 2544 การศึกษาด้านการจัดการการผลิตปลานิลในกระชังพบว่าผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มมีความเสี่ยงสูงในการเลี้ยงปลานิลในกระชังในแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ เนื่องจากผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังโดยส่วนใหญ่ไม่มีบ่อพักปลาไว้ใช้กรณีหากแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าว เกิดเน่าเสียขึ้นมาอย่างกระทันหัน จะส่งผลให้เกิดการสูญเสียปลาที่เลี้ยงในกระชัง ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มส่วนใหญ่ทำการเลี้ยงปลานิลในกระชังโดยใช้กระชังทั้งหมดในการเลี้ยงเท่ากันทุกรุ่น ไม่ได้มีการวางแผนในการใช้กระชังในการเลี้ยงปลา การศึกษาด้านการจัดการผลผลิตปลานิลในกระชังพบว่า ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาด ฟาร์มโดยส่วนใหญ่จะขายผลผลิตปลานิลที่ฟาร์มของตนเอง ผลผลิตปลานิลส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดกลาง และขนาดใหญ่เป็นการขายส่งให้กับพ่อค้า/แม่ค้าปลาคนกลางที่ฟาร์มของตนเอง ราคาขายปลานิลที่ผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้รับโดยเฉลี่ยจะต่ำกว่าผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดเล็ก เนื่องจากผลผลิตปลานิลส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังของฟาร์มขนาดเล็กเป็นการขายปลีกให้กับผู้บริโภคที่ฟาร์มของตนเอง จึงทำให้ได้รับราคาสูงมากกว่าการขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางมาก การคัดขนาดปลานิลขายผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังทุกขนาดฟาร์มจะคัดขนาดปลาที่มีน้ำหนักเฉลี่ยมากกว่า 0.59 กิโลกรัมต่อตัว เพราะผู้บริโภคมีความต้องการบริโภคปลาที่มีขนาดตัวโต (ปาริชาติ พะกะยะ, 2545)

2.3 การพัฒนาการตลาด มีการพัฒนาการตลาด โดยลำดับแรกคือการพัฒนาศักยภาพการผลิตปลากัดได้ให้มาตรฐานและหลากหลายสายพันธุ์ ทั้งสวยงาม และกัดเก่ง เพื่อเข้าถึงลูกค้าหลากหลายกลุ่ม เพราะกลุ่มของลูกค้ามีทั้งกลุ่มที่ต้องการปลากัดพันธุ์สวยงาม และกลุ่มที่ต้องการปลากัดที่กัดเก่งยิ่งสวยงามมากหรือกัดเก่งมากก็จะขายได้ในราคาสูงมากขึ้น ลำดับต่อมาคือการขยายช่องทางการตลาดโดยมีการซื้อขายออนไลน์ ผ่านสื่อโซเชียล โดยการสร้างเพจ และเข้าร่วมในกลุ่มเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนปลากัดแก่ลูกค้า จากงานวิจัยของ สมพล สุขเจริญพงษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมปลาสวยงามของประเทศสิงคโปร์มีศักยภาพการผลิต การตลาดสูงที่สุด รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย ตามลำดับ ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การตลาดปลา

สวยงามให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากลตามที่ตลาดต้องการ และการบริหารจัดการต้นทุนด้านการขนส่งและโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ (สมพล สุขเจริญพงษ์, 2560)

2.4 การพัฒนาการบริหารและการจัดการ ควรมีการบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงปลา ตั้งแต่การเริ่มเลี้ยง ต้องศึกษาข้อมูลในการเลี้ยงให้ดีให้ได้ปลากัดตามมาตรฐานการเลี้ยง มีการวางแผนในการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อให้ได้หลากหลายสายพันธุ์ ทั้งสวยงาม และกัดเก่ง วางแผนในการเพาะพันธุ์ปลา เพราะบางสายพันธุ์สามารถการเพาะพันธุ์เลี้ยงได้ในบางฤดูกาลเป็นจุดที่สามารถสร้างความสนใจและทำให้ราคาปลาสูงได้ และการวางแผนระยะการเลี้ยงปลา เพื่อให้มีปลากัดพร้อมจำหน่ายอยู่เสมอ ไม่ขาดตลาด และต้องมีการจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลาได้ขยายช่องทางการตลาด เช่น การซื้อขายออนไลน์ ผ่านโซเชียลมีเดีย มีการส่งออกปลาไปยังต่างประเทศ เพื่อพัฒนากลุ่มผู้เลี้ยงปลาให้มีความหลากหลาย รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้แก่กันภายในกลุ่มด้วย รวมถึงมีการจัดงานประกวดพันธุ์ปลา เพื่อจะได้นำปลาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีมาผสม พัฒนาสายพันธุ์ปลากัดในชุมชน ถ้าสามารถผสมพันธุ์ปลาที่ดีมีความสมบูรณ์ ราคาของปลากัดก็ขายได้ราคาสูง ยิ่งถ้าชนะการประกวดก็จะทำให้คนรู้จักมากขึ้น ขายได้มากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของประภาส โฉลกพันธุ์รัตน์ กล่าวว่า ปลาสวยงาม มีการนิยมเลี้ยงกันอย่างมาก ในปัจจุบันเราสามารถพบเห็นร้านจำหน่ายปลาสวยงาม ทั้งที่อยู่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ตามความหนาแน่นและความเจริญ ของประชากรในแต่ละพื้นที่จะมีเพียงจังหวัดละ 1 ร้าน โดยอยู่ในอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด ยกเว้นจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีประชากรมากอาจมี 3 - 10 ร้าน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสงขลา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี โดยที่ร้านขายปลาสวยงามเหล่านี้มักจะไม่ได้ดำเนินการเพาะเลี้ยงลูกปลาขึ้นเอง แต่ดำเนินกิจการคล้ายกับร้านค้ารายย่อย คือรับซื้อสินค้าจากร้านขายส่ง ผู้ผลิต หรือเกษตรกรมาขายต่ออีกทีหนึ่ง (ประภาส โฉลกพันธุ์รัตน์, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า จากการศึกษากิจการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง พบว่า การเพาะเลี้ยงปลากัดของชุมชนบ้านท่าสูง สามารถรายได้ให้กับผู้เลี้ยง และชาวบ้านในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง เมื่อผู้เลี้ยงปลากัดมีการพัฒนาสายพันธุ์ มีการส่งเข้าประกวดตามงานต่าง ๆ เมื่อได้รับรางวัลก็จะสร้างชื่อเสียงกับกลุ่มเพาะเลี้ยงปลากัด ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น เมื่อปลากัดมีชื่อเสียงก็สามารถขายได้ในปริมาณมากขึ้น ราคาของปลากัดสูงขึ้น ทำให้ชุมชนมีรายได้มากยิ่งขึ้น ถือเป็นการสร้างเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นด้วย 1) ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย 1.1) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านการตลาดแก่เกษตรกร และส่งเสริมความรู้ด้านการตลาด โดยจะช่วยให้กลุ่มผู้เลี้ยงปลากัดมีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ 1.2) ผู้เพาะเลี้ยงควรมีการรวมกลุ่มกันเลี้ยง หรือจัดตั้งเครือข่ายผู้เลี้ยงปลากัด ทั้งนี้ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้และช่วยลดปัญหาการขายตัดราคาตนเองได้ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาศักยภาพการผลิตปลากัดของกลุ่มผู้เลี้ยงปลากัด 2.2) ควรศึกษาปัญหาการเลี้ยงปลากัดด้านการผลิตและการตลาดท้องที่อื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดสวยงามของชุมชนบ้านท่าสูง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์บุญยิ่ง ประทุม อาจารย์ ดร. จิตติมา ดำรงวัฒนะ และอาจารย์พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์ อาจารย์ผู้ให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิดและให้งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงตามระเบียบวิธี จึงทำให้งานวิจัยขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์และแนะนำข้อเสนอแนะอื่นๆ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จ สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้กำลังใจและให้คำแนะนำและกำลังใจเสมอมาจนในการศึกษาในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

บรรณานุกรม

- การุณ ทองประจุแก้ว. (2554). การพัฒนาสูตรอาหารโดยใช้เทคโนโลยีของเอนไซม์ย่อยอาหารเพื่อการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพของปลากัด. ใน (ดุชนิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2561). สภาวะที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงปลากัด (*Betta splendens* Regan, 1910) เชิงพาณิชย์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประภาส โฉลกพันธ์รัตน์. (2562). การตลาดปลาสวยงาม. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2563 จาก <http://home.kku.ac.th/pracha/Introduction.htm>
- ปาริชาติ พะกะยะ. (2545). การจัดการการผลิตและผลผลิตของผู้เลี้ยงปลานิลในกระชังในจังหวัดขอนแก่น ปี 2544. ใน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรืองไร โตกฤษณะ และคณะ. (2558). การเสริมสร้างความสามารถของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไทยเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: สถานภาพและการมองไปข้างหน้า. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สมพล สุขเจริญพงษ์. (2560). ศักยภาพการผลิต การตลาดปลาสวยงามในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. Veridian E-Journal, Silpakorn Universit ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 2426-2443.
- สมพล สุขเจริญพงษ์ และคณะ. (2558). การเพิ่มประสิทธิภาพของบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่งปลากัดของไทย. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 21(4), 729-746.
- สุดารัตน์ บวรศุกกิจกุล. (2544). ศักยภาพการผลิตปลากัดเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา. (2551). วิสัยทัศน์/พันธกิจ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2563 จาก <https://www.thasala.go.th/vision.php>
- _____. (2551). สภาพและข้อมูลพื้นฐาน. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2563 จาก <https://www.thasala.go.th/general2.php>

การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่*

DEVELOPMENT OF HAT CHAO SAMRAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY:
UPGRADING THE QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE IN SOCIAL,
ECONOMIC AND POLITICAL ASPECTS ACCORDING TO THE CONCEPT
OF GEOPOLITICS, SPATIAL DEVELOPMENT

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า

Siripen Sudsangsa

อภิษฎา ฤกษ์ชัย

Apichaya Ruechai

นิรวรรณ ทองมี

Nirawan Thongmee

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Phetchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ดาวณา เกตุทอง

Dawnapa Kettong

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar, Thailand

E-mail: puen29.1986@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง 2) พัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 3) เสนอแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ในการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลนครธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทน

* Received 5 November 2021; Revised 8 December 2021; Accepted 14 December 2021

ภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวข้องเป็นระบบโดยการตีความ และ ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน โดยใช้สูตรของ ยามาเน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย 1.1) นโยบายการพัฒนาเมือง 1.2) นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต 1.3) นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ และ 1.4) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.587) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก และนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นอันดับสุดท้าย 2) การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 2.1) การสร้างความมั่นคง 2.2) การสร้างความมั่งคั่ง และ 2.3) การสร้างความยั่งยืน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.576) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างความมั่นคง อยู่ในระดับมาก และการสร้างความยั่งยืน เป็นอันดับสุดท้าย 3) แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย 3.1) การพัฒนาด้านสังคม ตาม 3.2) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และ 3.3) การพัฒนาด้านการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.607) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาด้านสังคม อยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นอันดับสุดท้าย

คำสำคัญ: เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, คุณภาพชีวิต, สังคม/เศรษฐกิจ/การเมือง, ภูมิรัฐศาสตร์

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to synthesize people's infrastructure in terms of social, economic, and political aspects, 2) to improve people's quality of life, and 3) to propose a geopolitical concept of spatial development suitable for the development of Hat Chao Samran Subdistrict Municipality. Using integrated research methodology in qualitative research Key informants include municipal administrators, business people, entrepreneurs, local politicians. And civil society representatives A total of 15 subjects were systematically related content analysis by interpretation and quantitative research. A sample size of 367 people has used the Yamane formula. The instrument was a structured questionnaire. Analyze the data by frequencies, percentage, mean and standard deviation. The results showed that. 1) Infrastructure consists of 1.1) urban development policy, 1.2) quality of life development policy, 1.3) management development policy, and 1.4) economic

development policy. The overall picture was at a high level ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.587). Considering each aspect was found that the management development policy at a high level and policies for improving the quality of life is the last 2) Development to improve the quality of life consists of 2.1) building stability, 2.2) building wealth, and 2.3) building sustainability. The overall picture was at a high level ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.576). at a high level, and sustainability is the last 3) Geopolitical concepts of spatial development consist of 3.1) social development, 3.2) economic development, and 3.3) political development. The overall picture was at a high level ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.607), considering each aspect. at a high level and economic development is the last

Keywords: Hat Chao Samran Subdistrict Municipality, Quality of Life, Society/Economic/Political, Geopolitical Science

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นำเสนอวิสัยทัศน์ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ คือการมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก และสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี คือ แหล่งผลิตอาหารคุณภาพและเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของอาเซียน ได้แก่ หนึ่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัย ต่อยอด/แปรรูปเชิงสร้างสรรค์ได้ สองพัฒนาเชิงบูรณาการให้เป็นจังหวัดที่น่าอยู่อาศัย และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถยกระดับเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของอาเซียน โดยมีเป้าประสงค์ คือ หนึ่งสินค้าเกษตร/อาหารมีคุณภาพและปลอดภัย เกิดการต่อยอด/แปรรูปสินค้าเชิงสร้างสรรค์ สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตรของจังหวัด สองเป็นจังหวัดที่น่าอยู่อาศัยและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของอาเซียน อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การประชุมระดับประเทศ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ หนึ่งสินค้า

เกษตร - อาหารมีคุณภาพและปลอดภัย ได้มาตรฐานและลดต้นทุนการผลิต การจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ ให้มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมกับการเกษตร การส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งในและต่างประเทศ และการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ/จุลินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี สองเมืองน่าอยู่และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันการกัดเซาะและรुक้าชายฝั่งทะเล แม่น้ำ ป่าไม้ และภูเขา การเสริมสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ความเข้มแข็งของสังคม และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ การสร้างสุขภายใต้แนวคิดสุขภาพดีวิถีเพชร และการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยอันเป็นอัตลักษณ์ที่ดีงาม และสามเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของอาเซียน และแหล่งศึกษาดูงาน-ประชุมสัมมนาระดับประเทศ ได้แก่ ส่งเสริมให้จังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศูนย์กลางของการจัดประชุมและสัมมนา การพัฒนาระบบความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านภูมิทัศน์และกิจกรรม โดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรม ธรรมชาติ และชุมชน (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2557)

การบริหารงานระดับเทศบาล มีปัญหาด้านการบริหารจัดการในการบริการสาธารณะมากที่สุดเนื่องจากปัญหาและอุปสรรคด้านองค์ประกอบของการบริหารจัดการหลาย ๆ ด้านตามหลักการบริหารองค์การ ตลอดจนการจัดตั้งด้วยการยกฐานะขึ้นมาจากสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีองค์ประกอบการบริหารจัดการไม่สมบูรณ์ และในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประกอบกับการพัฒนาของประเทศได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่มีอยู่ ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนไป เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพราะกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นซึ่งจะมีสภาพแตกต่างกันออกไป (พระมหาสนอง ปจฺโงปการี (จ่านิล), 2562) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนสะท้อนนโยบายต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการประชาชนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการกิจ หรือโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะดำเนินการและมีผลกระทบ ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม

แสดง ความคิดเห็น และองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นจะต้องรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาในการกำหนดทิศทางของการบริหาร/ปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คัมทรัพย์, 2559)

เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ไว้เจ็ด ยุทธศาสตร์ ได้แก่ หนึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผังเมืองรวม สองยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย สี่ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ห้ายุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หกยุทธศาสตร์การพัฒนาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเจ็ดยุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชน (เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ, 2561) แม้แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกซื้อสินค้าของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี ส่งผลต่อความสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ด้านราคา ด้านการให้บริการ และด้านทำเลที่ตั้ง โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาล อาทิ ช่วงปิดเปิดภาคเรียนของนักศึกษา ช่วงพักผ่อนวันหยุดยาวตามเทศกาล สถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง ล้วนมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของธุรกิจร้านค้าของฝากท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก (ประสงค์ อุทัย และคณะ, 2561)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่การพัฒนาประเด็นวิจัย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ: การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่” ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการเสนอแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ และเสนอแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสม ต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญที่เป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

2. เพื่อพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

3. เพื่อเสนอแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิชาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลด้วยการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตาม

แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ดังนี้

ผู้ศึกษาได้จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 นักธุรกิจ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 4 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 5 ผู้แทนภาคประชาสังคม จำนวน 7 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น

จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย ตามแนวคิดของ Spradley โดยกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม 5 ได้แก่ 1) เป็นผู้รู้เรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งมีประสบการณ์อย่างน่าเชื่อถือ 2) ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังคงทำงานอยู่ในบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอยู่ 3) ไม่เลือกบุคคลที่ซึ่งอยู่วงการเดียวกันกับผู้สัมภาษณ์ เพราะอาจทำให้ประเด็นที่ต้องการถูกละเลย เหตุเพราะเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่รับรู้

ร่วมกันอยู่แล้ว 4) ต้องเป็นผู้สามารถสละเวลาต่อการให้สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และ 5) ผู้ให้สัมภาษณ์ควรเป็นนักเล่าเรื่องได้อย่างน่าสนใจ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาวิจัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ โดยที่มาของแหล่งข้อมูลเหล่านี้จะได้อาจมาจาก 2 แหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ แผนพัฒนาภูมิภาค 4 จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี และนโยบายของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

2. ศึกษาจากข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ งานวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ วารสารอินเทอร์เน็ต และผลงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ จากนั้นจึงจะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดนั้นมาประมวลเนื้อความ และเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนาต่อไปการวิจัยภาคสนาม (Field Research)

หลังจากวิจัยเอกสารแล้วเสร็จและนำมาประมวลผลเป็นข้อสรุปเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดแล้ว จึงจัดทำและพัฒนาเป็นแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. แบบบันทึก (Record Form) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องบันทึกเทป เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเทปออกมา เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร

2. แบบสังเกต (Observation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล โดยวิธีการสังเกตการณ์โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เข้าร่วม ขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิจัยสังเกตการณ์ความตั้งใจในการให้ข้อมูลของ ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อรวบรวมได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ

3. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) บุคคลที่เป็นกลุ่มประชากร คือ ในการให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ที่มีคุณสมบัติตามกลุ่มเป้าหมาย และเต็มใจให้สัมภาษณ์หรืออาจสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis and synthesis) ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยการตีความ (interpret) เทียบเคียงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว และนำเสนอผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในรูปของความเรียง

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหาดเจ้าสำราญ นอก 257 คร้วเรือน หมู่ที่ 2 บ้านหาดเจ้าสำราญใน จำนวน 899 คร้วเรือน หมู่ที่ 3 บ้านโคกพลับ จำนวน 258 คร้วเรือน หมู่ที่ 4 บ้านบางทะเล จำนวน 449 คร้วเรือน หมู่ที่ 5 บ้านสมอลก จำนวน 115 คร้วเรือน หมู่ที่ 6 บ้านบางกุฬา 375 จำนวน และหมู่ที่ 7 บ้านหนอง ตะพุก จำนวน 36 คร้วเรือน รวมทั้งสิ้น 2,389 คร้วเรือน โดยมีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 4,879 คน

2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างและขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ เป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample random sampling) คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร ของยามาเน่ (Taro Yamane) 4 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือ มีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 367 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมี ลักษณะ คำถามปลายปิด ซึ่งสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คำแนะนำจาก ผู้เชี่ยวชาญ และคำแนะนำจาก ผู้ทรงคุณวุฒินำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อหาความสัมพันธ์ ในการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ได้แจกตามกลุ่มตัวอย่าง ที่กระจายตัวอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ทั้ง 7 หมู่บ้าน ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงไว้ แล้วพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดไว้ที่ระยะเวลาประมาณ 4 - 8 สัปดาห์ หลังจากได้ แบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ให้ เหลือจำนวน 367 ชุด ด้วยตนเอง ถัดจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างน้อยร้อยละ 90 ขึ้น จึงจะถือว่าสมบูรณ์ ขณะเดียวกัน ได้ระบุหมายเลขกำกับไว้ที่มุมขวาของ แบบสอบถามแต่ละฉบับ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและสร้างความสับสนขณะคัดแยก และ สะดวกต่อการกรอกลงข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย

1. โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญ

1.1 นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม การบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ให้สะอาดสวยงาม 2) พัฒนาทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม รัฐควรกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะท้องถิ่นใกล้ชิดกับประชาชน จึงทราบปัญหาและความต้องการ 3) การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถทางการศึกษา 4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ สวนสาธารณะ สวนสุขภาพ 5) เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ ดำเนินการตามนโยบาย แผนและโครงการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การปรับปรุงถนนเข้าหมู่บ้าน ปรับปรุงฝารองระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ปรับปรุงพื้นผิวถนนที่มีปัญหา ปรับปรุงคลองระบายน้ำ 6) ส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้มแข็งลักษณะประชาม หมู่บ้าน 7) ผู้นำท้องถิ่นพบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผน จัดการ สรุปผลการพัฒนาเพื่ออนาคต เป็นกระบวนการพัฒนาแบบประชามหมู่บ้านทั้ง 7 หมู่ และ 8) การบริหารจัดการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ชุมชนต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย

1.2 นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ 1) ส่งเสริมการบริการด้าน สาธารณะสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ด้อยโอกาส 2) การบริหารจัดการขยะด้วยการ คัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี 3) การส่งเสริมการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั้งในและ นอกกระบบ พัฒนาระบบการศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับเทศบาล จัดตั้งศูนย์การศึกษาประจำ หมู่บ้าน 4) บูรณาการทุกองค์กร ครอบคลุม ศาสนา และส่วนราชการ เพื่อการพัฒนาสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจส่งผลให้ครอบครัวอบอุ่น 5) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมด้านกีฬา นันทนาการ ปรับปรุงสวนสุขภาพ เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 6) ผู้ประกอบการต้องตระหนักในระบบสาธารณสุขตามหลักสุขาภิบาลและเพื่อคุ้มครอง ผู้บริโภค และ 7) ส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล อาทิ ประมง ธุรกิจบริการ โรงแรม/รีสอร์ท ค่าขายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนาเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง การจัดตั้งกลุ่มระบบเงินลงทุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพ “คนหาดเจ้าต้องไม่ตกงาน”

1.3 นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัว ตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ เพื่ออำนาจ ความสะดวกแก่ประชาชน 2) สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สุจริต

โปรงใส และตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการรับฟัง เสนอความคิดเห็น และแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน พื้นที่การเกษตรต้องมีแหล่งน้ำเพียงพอ 3) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบที่สะท้อนความจริงใจต่อการบริหารงาน สร้าง/ปรับปรุง/แก้ไข ติดตามการทำงานและประเมินผล ทั้งนี้การพัฒนาต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของพื้นที่ แต่พลวัตไปตามยุคสมัยการพัฒนา 4) ควรปรับปรุงการให้บริการประชาชน ด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง เข้าถึงประชาชนทุกระดับ 5) พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระเบียบ อาทิ ที่จอดรถ ร้านค้า ระบบจัดเก็บขยะสิ่งปฏิกูล ระบบรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางสัญจร 6) การอนุรักษ์ธรรมชาติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน 7) รักษาความสะอาดตามท้องถิ่นและฟุตบอล อาจห้ามการตั้งร้านค้า/หาบเร่ แต่มีการจัดสรรพื้นที่ค้าขายไว้เฉพาะ และ 8) ประชาชนมีความรู้และซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1.4 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล จึงควรส่งเสริมการลงทุน เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด สร้างความเชื่อมั่นด้านความภัยปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว 2) ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการรวมกลุ่มฝึกอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน อาทิ อาหารสด อาหารทะเล อาหารแปรรูป ที่ได้จากแพปู/แพปลา/เรือประมง 3) ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพัฒนาไปสู่การฝึกอาชีพ 4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ ถือเป็น การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์หน้าหาด อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เฝ้าระวังความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวขณะเล่นน้ำ บริการเสื้อชูชีพ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนให้มีรายได้ 5) พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนระดับล่าง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากจน ผู้ทุพพลภาพ ผู้ชราภาพ ผู้ว่างงานผู้ประสบภัยต่าง ๆ 6) การสร้างระบบห่วงโซ่เศรษฐกิจ ตั้งแต่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการ การประชุมสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาผู้ขาย/ผู้ให้บริการ กลไกการตลาดที่เป็นธรรม และ 7) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแม่ค้าผู้ประกอบการ รักษามาตรฐานราคาสินค้าไม่เอาเปรียบผู้บริโภค อาจสร้างจุดแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ที่ตอบสนองต่อการพัฒนากลุ่มอาชีพ อาทิ การแปรรูปอาหารทะเล การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ การจัดระบบร้านค้า การกำจัดราคาตามมาตรฐานและเงื่อนไขของชุมชน

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	โครงสร้างพื้นฐานของประชาชน	ผลการวิเคราะห์			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านนโยบายการบริหารจัดการ	4.18	0.549	มาก	1
2	ด้านนโยบายการพัฒนาเมือง	4.12	0.594	มาก	2
3	ด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ	4.06	0.616	มาก	3
4	ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.95	3.95	มาก	4
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.07	0.587	มาก	

2. การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

2.1 การสร้างความมั่นคง ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคง เพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริมเมื่อประชาชนในชุมชนมีรายได้ตกต่ำ สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง 2) ส่งเสริมความปลอดภัยในพื้นที่ โดยใช้ความสามัคคีในชุมชน 3) การพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้วยกระบวนการเชิงกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา 4) สร้างความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน การลดรายจ่าย การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ในรูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผนและวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น 5) รักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล 6) พัฒนาศักยภาพบุคคลตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และวิวัฒนาการเทคโนโลยีแห่งยุคสมัย 7) พัฒนาหาดเจ้าสำราญให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย มีระบบการเมืองมั่นคง การพัฒนามีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุข ภายใต้ระบบการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริต และ 8) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด ส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีพื้นที่ค้าขาย มีจุดแสดงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

2.2 การสร้างความมั่งคั่ง ได้แก่ 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภายนอกเพื่อมากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ 2) ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคง ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และ

ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสร้างความมั่งคั่ง 3) จัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการในรูปแบบ OTOP ประจำตำบล 4) การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสามารถจูงใจผู้ซื้อจากภายนอก 5) ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม 6) วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขยายตัวเพื่อรองรับผลประโยชน์ของประชาชนจากการพัฒนาที่เสมอภาค และ 7) มีการสำรวจความต้องการของประชาชน และประเมินผลการจัดการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ด้วยระบบตัวแทนประสานงานกับผู้บริหารท้องถิ่น

2.3 การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน 2) ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) การรับผิดชอบต่อสังคม 5) การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส 6) การส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนทุกช่วงวัย 7) พัฒนาสถานศึกษาในเขตเทศบาลให้บุตร - หลานและชุมชนใช้ประโยชน์ 8) ส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่สะท้อนความรักความสามัคคีของชุมชน 9) ประชาชนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ 10) ที่พัก รีสอร์ท โรงแรม อาหาร ต้องได้มาตรฐาน และบริการตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 2 การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต

ที่	การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต	ผลการวิเคราะห์			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการสร้างความมั่นคง	4.18	0.559	มาก	1
2	ด้านการสร้างความมั่งคั่ง	4.04	0.603	มาก	2
3	ด้านการสร้างความยั่งยืน	3.99	0.567	มาก	3
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.07	0.576	มาก	

3. แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

3.1 การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ 1) ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือ การมีพื้นที่ติดทะเล จึงนึกถึงภาพบรรยากาศทะเลสีฟ้าครามสวยงามทั้งยามเช้าและยามเย็น หาดทรายขาวสะอาดรับคลื่นทะเล 2) สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร อาทิ ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชายฝั่งทะเล ส่งเสริมชุมชนเมืองชายทะเล ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด

3) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) สร้างความยุติธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 5) ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ให้รู้สึกหวงแหนพื้นที่อาศัยและทำกินของชุมชน 6) บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด สอดคล้องต่อการประกอบอาชีพทั้งด้านการคมนาคม ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา 7) จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการระหว่างทะเลกับการเกษตรตามหลักทฤษฎีพึ่งพา 8) การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด 9) ควรจัดแสดงภูมิหลังประวัติ เทศบาล และ 10) สภาพภูมิศาสตร์เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และประกอบอาชีพของประชาชน แต่ควรเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย

3.2 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ 1) พื้นที่เทศบาล ตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบกิจการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการค้าขาย จึงควรพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจำหน่ายสินค้าของประชาชนในชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 2) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน โดยการจัดระเบียบร้านค้าและบริการให้มีสถานที่จอดรถเพียงพอ 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญและมีชื่อเสียงชุมชน 4) สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) พัฒนา พื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพในรูปแบบเครือข่ายการท่องเที่ยวระบบชุมชน ซึ่งอาจเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดและนอกเขตจังหวัด 6) จัดระเบียบธุรกิจให้บริการตามมาตรฐาน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว 7) ด้านพื้นที่การเกษตรนำผลผลิตมาแปรรูป และวางจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวหน้าหาด 8) ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่างพื้นดินกับทะเล 9) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว 10) ส่งเสริมอาชีพของคนในพื้นที่ และ 11) กำกับและควบคุมมาตรฐานโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ธุรกิจ ห้างร้าน ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชายฝั่งทะเล ตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์

3.3 การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ 1) สร้างความเข้าใจทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน 2) บูรณาการความร่วมมือระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน 3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ 4) การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล 5) จัดหางบประมาณมาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนเทศบาล 6) นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ติดตาม และแก้ไขปัญหาทุกด้าน เพราะแต่ละชุมชนประสบปัญหาแตกต่างกัน จัดวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุก บางโครงการอาจต้องทำประชาพิจารณ์ 7) พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูลข่าวสาร นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล

- 8) ปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักการเมืองทุกระดับในพื้นที่ให้ตระหนักถึงการพัฒนาที่มีเอกภาพ
 9) ประเมินผลกระทบต่องานวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน และ 10) การปรับเปลี่ยนบทบาท
 ประสานงานกับชุมชนด้วยตนเอง

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ตารางที่ 3 การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

ที่	การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้า สำราญ	ผลการวิเคราะห์			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการพัฒนาด้านสังคม	4.19	0.607	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	3.99	0.546	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาด้านการเมือง	4.12	0.630	มาก	3
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		4.10	0.607	มาก	

อภิปรายผลการวิจัย

1. โครงสร้างพื้นฐานของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในเขตเทศบาล
 ตำบลหาดเจ้าสำราญ

1.1 นโยบายการพัฒนาเมือง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เช่น การคมนาคม การดูแลรักษาบริหารจัดการภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจ
 เชิงสร้างสรรค์ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว อนุรักษ์วัฒนธรรม การปรับปรุงถนนเข้า
 หมู่บ้าน พื้นผิวถนนที่มีปัญหา ท่อระบายน้ำ ผู้นำท้องถิ่นพบชาวบ้านเพื่อร่วมวางแผน จัดการ
 สรุปผลการพัฒนาเพื่อนำมาจัดประชุมกันต้องมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 ศักดิ์สิทธิ์ ชวาลเลิศ พบว่า รูปแบบและวิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีการริเริ่มเครือข่าย
 ความร่วมมือร่วมกัน มีตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และ
 ภาคประชาชน ตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาททั้งในด้านการวางแผนตัดสินใจ ลง
 มือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนและระดมทรัพยากร มีการจัดโครงสร้างการทำงานร่วมกันในรูปแบบ
 คณะกรรมการและภาคีเครือข่าย มีการตัดสินใจร่วมกันแบบผสมผสานทั้งโดยผู้บริหารและโดย
 คณะกรรมการในเครือข่าย และมีเป้าหมายร่วมกัน คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน
 นอกกระบวนการศึกษาในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดให้ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการ
 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ คือ ความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับบุคคลและ
 ความสามารถในการประสานความร่วมมือระดับองค์กร (ศักดิ์สิทธิ์ ชวาลเลิศ, 2559)

1.2 นโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ส่งเสริมการบริการด้าน
 สาธารณะสุข การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันโรคระบาด จัดสวัสดิการแก่
 ผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมการศึกษา พัฒนาระบบการศึกษาและสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน

ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมด้านกีฬา เปิดพื้นที่สาธารณะให้กับเยาวชนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมอาชีพของประชาชนในพื้นที่ชายทะเล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรฆ อีสเฮาะ พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ประชาชนที่มี เพศ อายุ และจำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน (อนรรฆ อีสเฮาะ, 2562)

1.3 นโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการ ได้แก่ พัฒนาอาคาร สถานที่ สำนักงานเทศบาลให้รองรับการขยายตัวกับภารกิจและหน้าที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว สร้างระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ เสนอแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นจากทุกภาคส่วน การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ติดตามการทำงานและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี วรพงษ์ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการในระดับมากที่สุด คือ งานบริการจ่ายรายได้หรือภาษี (ชำระภาษีโรงเรียน) มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ 5 รองลงมาคืองานบริการด้านโยธา การขออนุญาตปลูกสิ่งก่อสร้าง มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ 5 งานบริการด้านการพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคม (การบริการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้พิการ) มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ 5 และงานบริการด้านสาธารณสุข (ศูนย์บริการสาธารณสุข) มีคะแนนคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับ 5 ตามลำดับ (เสรี วรพงษ์, 2561)

1.4 นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง สร้างผลิตภัณฑ์/สินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย สร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมของหาดเจ้าสำราญ ถือเป็นการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงสวนภูมิทัศน์หน้าหาด ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของชุมชนให้มีรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ ปัญญาพงศ์ และสถาพร วิชัยรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติเทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัย

ด้านโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างของนโยบาย และปัจจัยด้านการควบคุม ประเมินผลและการกระตุ้นส่งเสริม (วิชฌ ปัญญาสงค์ และสถาพร วิชัยรัมย์, 2560)

2. การพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองระดับเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

2.1 การสร้างความมั่นคง ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริม สนับสนุนภูมิปัญญาชุมชนด้วยระบบเงินทุน เพื่อการสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ รักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกและทางทะเล พัฒนาศูนย์บริการบุคคลตามยุทธศาสตร์ การให้บริการสาธารณะสุข มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณชายหาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ดวงธิดา และคณะ วิจัยเรื่องความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่ที่ส่งเสริมของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา ได้แก่ 1) แนวทางด้านการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) แนวทางด้านการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน 3) แนวทางด้านการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ 4) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน (อภิชาติ ดวงธิดา และคณะ, 2564)

2.2 การสร้างความมั่งคั่ง ได้แก่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมความสามารถในการสร้างรายได้ ส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนเครื่องมือเครื่องจักร เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการสร้างความมั่งคั่ง จัดตั้งสหกรณ์เพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน การฝึกอบรมอาชีพประจำและอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อรองรับการขยายตัวเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ของประชาชนจากการพัฒนาที่เสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีญา ราชรักษ์ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านนิติธรรม รองลงมาด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่า และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ทั้งนี้พบข้อเสนอแนะว่า พนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเล ควรพัฒนาหน้าที่ของตน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ควรกำหนดนโยบายในการบริหารเชิงบูรณาการ โดยนำจุดแข็งและจุดอ่อนของการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านมาเชื่อมโยงกัน ควรจัดโครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและประสานงานเชิงกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดนโยบาย ให้พนักงานเทศบาลตำบลขุนทะเล เป็นศูนย์กลางของประชาชน เพิ่มโอกาสให้แก่บุคลากร ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลมากขึ้น (ศรีญา ราชรักษ์, 2563)

2.3 การสร้างความยั่งยืน ได้แก่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กร ส่งเสริมระบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาชนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ที่พัก รีสอร์ท โรงแรม อาหาร ต้องได้มาตรฐาน และบริการตามที่ฝ่ายบริหารและผู้ประกอบการตกลงร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ พบว่า การบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้อง ความดีงามเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม 2) ด้านหลักคุณธรรม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่นความถูกต้องดีงาม สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น 3) ด้านหลักความโปร่งใส คือ กระบวนการทำงาน และกฎเกณฑ์ต่างๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงานในการทำงานร่วมกัน 5) ด้านหลักการรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร และผู้บริหารใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม 6) ด้านหลักความคุ้มค่า คือ การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และ 7) ด้านการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งทุกด้าน (จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ, 2560)

3. แนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ

3.1 การพัฒนาด้านสังคมตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ ภูมิรัฐศาสตร์ของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ คือ การมีพื้นที่ติดทะเล สนับสนุนสวัสดิการให้เหมาะสมกับสภาพสังคมชายฝั่งทะเลที่ประกอบอาชีพประมงและการเกษตร ส่งเสริมอาชีพค้าขายริมชายหาด บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม ชุมชน แม่น้ำลำคลอง และชายทะเลให้สะอาด ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข จัดสรรพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ การดูแลรักษาเส้นทางหลัก การดูแลรักษาไฟส่องสว่างทุกจุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา ใฝ่งาม พบว่า การพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดเส้นทางของความเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนด้านโครงสร้างพื้นฐาน อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบที่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงด้านประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายฝั่ง จะเป็นการเปิดยุคใหม่แห่งความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ระหว่างไทยกับเมียนมา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจครั้งใหม่ในภูมิภาคอาเซียน (ศศิประภา ใฝ่งาม, 2560)

3.2 การพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ ได้แก่ พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่ง

ประกอบการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการค้าขาย ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของ เกษตร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เชิงอนุรักษ์ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ พัฒนา พื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนและนักท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดน่าเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาระชัย เล่งสัวส์ดี และคณะ พบว่า 1) สืบเนื่องจากอดีตจนถึง ปัจจุบันพระราชวงศ์ไทยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนมในหมู่ ประชาชนไทย-ลาว ซึ่งภาครัฐมีการใช้กลไกความร่วมมือด้านต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นทั้งในกรอบ ทวิภาคีและพหุภาคี ผลักดันความร่วมมือให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง 2) การแข่งขันและการ ลอกเลียนแบบสินค้าไทยจากประเทศคู่แข่งที่ผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ขนาดตลาดเล็กทำให้อำนาจการซื้อต่ำ ไม่คุ้มการลงทุนคุณภาพแรงงานและทัศนคติในการทำงานของแรงงาน ชาวลาวพิธีการและเอกสารทางการค้าที่สลับซับซ้อน และมีการลักลอบนำเข้าสินค้าข้ามแดน และ 3) ภาครัฐควรมีบทบาทผลักดัน ส่งเสริม และการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนไทยที่ไป ลงทุนในสปป.ลาว เพื่อพัฒนาศักยภาพการค้าขายแดนและผ่านแดน ตลอดจนผลักดันและ เร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นรูปธรรม เพื่อเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทย กับเขตเศรษฐกิจพิเศษของสปป.ลาว อันจะนำไปสู่ประโยชน์แก่ประเทศมากที่สุด (วาระชัย เล่งสัวส์ดี และคณะ, 2564)

3.3 การพัฒนาด้านการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์ บูรณาการความร่วมมือ ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และประชาชนในการบริหารงาน การพัฒนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานภาครัฐ จัดหางบประมาณ มาปรับปรุงและพัฒนาชุมชนเทศบาล พัฒนาเทคโนโลยีในชุมชนให้มีแรงจูงใจติดตามข้อมูล ข่าวสาร นโยบาย และผลการดำเนินงานของเทศบาล การปรับเปลี่ยนบทบาทประสานงานกับ ชุมชนด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จูติอสิณา ใจเพียร พบว่า ควรมีการสร้างกลไกหรือ ช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าการทำเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้าโดย ตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ ความรู้แก่ประชาชนด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในแผนการดำเนินงาน การติดตามการตรวจสอบผลการดำเนินงาน การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามแผนพัฒนาเทศบาลมากขึ้น ต้องออกเอกสารชี้แจงเหตุผลโดยละเอียดถึงสาเหตุที่ แผนพัฒนา ซึ่งประชาชนเสนอไปแล้วไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน ควรให้ความสำคัญในการ บูรณาการแผนของชุมชน ที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาในระดับ

ต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน (ฐิตติลีนา ใจเพียร, 2558)

สรุปและข้อเสนอแนะ

เพื่อพัฒนาหาดเจ้าสำราญ ต้องมีการบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วน ปรับโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ส่งเสริมการบริการด้านสาธารณสุขการป้องกันโรคระบาด เพื่อสร้างความมั่นคงในระดับรากฐานส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้มั่นคงเพียงพอต่อการดำรงชีวิต จัดตั้งองค์กรรับรองอาชีพเสริม พื้นที่เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญติดชายฝั่งทะเล ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพประมง ส่วนหนึ่งประกอบกิจการเกษตร และส่วนหนึ่งประกอบกิจการค้าขาย ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร และชาวประมง เพื่อจัดจำหน่ายสินค้าชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยว หาดเจ้าสำราญมีจุดขายคือสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล เพื่อพัฒนาชายหาดด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด การสร้างอาชีพใหม่หรืออาชีพเสริม จัดตั้งสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง การสร้างอาชีพ การสนับสนุนอาชีพ ให้แก่คนในพื้นที่หาดเจ้าสำราญ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) แนวทางการบริหารเทศบาลยุคโควิด-19: การกำจัดเชื้อเชิงรุกด้วยมาตรการครบวงจรและวัคซีนคุณภาพที่ได้มาตรฐานสากล 2) รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : กระบวนการดำเนินงานโครงการกิจกรรมตามแผนพัฒนาเทศบาลเชิงกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกมิติ 3) รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวทางทะเล ภาคการเกษตร และความประทับใจยามค่ำคืน 4) รูปแบบการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมเขตเทศบาลตามแนวคิด Refuse, Retill, Return, Recycle

บรรณานุกรม

- จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารธรรมทรรศน์, 17(2), 16-17.
- ฐิตติลีนา ใจเพียร. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. ลำปาง: บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565). เพชรบุรี: เทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี.

- ประสงค์ อุทัย และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางเลือกซื้อสินค้าในร้านของฝากท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 7(14), 12-25.
- พระมหาสนอง ปจโจปการี (จำนัล). (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วารสารปัญญาปนิธาน, 4(1), 65-78.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก, 13 ตุลาคม 2561.
- วาระชัย เล่งสวัสดิ์ และคณะ. (2564). บทบาทของรัฐในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว). วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 11(1), 50-63.
- วิชณุ ปัญญา漾ค์ และสถาพร วิชัยรัมย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์. รณยสาร, 15(2), 265-272.
- ศรัญญา ราชรักษ์. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(3), 192-202.
- ศศิประภา ไผ่งาม. (2560). เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา. วารสารวิจัย มสส สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(3), 23-24.
- ศักดิ์สิทธิ์ ชารเลิศ. (2559). การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น บนฐานเครือข่ายความร่วมมือกรณีศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ดจังหวัดร้อยเอ็ด. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2557). แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ.2557 - 2560) ฉบับทบทวน. เพชรบุรี: สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- สุรารักษ์ ฮาดดา และรัฐบุรุษ คัมทรัพย์. (2559). รายงานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 10(ฉบับพิเศษ) , 527-528.
- เสรี วรพงษ์. (2561). รายงานการประเมินผล, ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการเทศบาลเมืองนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะกอม อำเภอกะทู้ จังหวัดสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อภิชาติ ดวงธิสาร และคณะ. (2564). ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาคท้องถิ่นและพื้นที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 16(56), 86-96.

การแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา:
ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช*

PRIVATIZATION OF SHRIMP PASTE TO PROMOTE COMMUNITY
ECONOMY A CASE STUDY OF BAN PHANG PLING MOO 1
KLAY SUB-DISTRICT THA SALA DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE THAILAND

วิมลรัตน์ ธรรมชาติ

Wimonrat Thammachart

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

เดโช แชน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkaew

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

Udomsak Dechochai

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: jittima_dam@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการแปรรูปกุ้งเคย เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย ฯ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการแปรรูปกุ้งเคย ฯ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม คือ 1) ครอบครัวยุประกอบการที่แปรรูปกุ้งเคย จำนวน 5 คน และ 2) ผู้สนับสนุนและส่งเสริมการแปรรูปกุ้งเคย จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการแปรรูปกุ้งเคย มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย 1) การเตรียมเครื่องมือในการ

* Received 6 November 2021; Revised 19 December 2021; Accepted 22 December 2021

จับกุ้งเคย 2) การเลือกช่วงเวลาและฤดูกาลในการจับกุ้งเคย 3) การเตรียมอุปกรณ์ก่อนแปรรูป
 ขั้นที่ 2 ขั้นแปรรูป ประกอบด้วย 1) วิธีการแปรรูปกุ้งเคย 2) หลักสำคัญในการแปรรูปกุ้งเคย
 3) วิธีการเก็บรักษาของเคยกุ้ง 2) สภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย พบปัญหา 3 ด้านหลัก ๆ
 ได้แก่ 2.1) การเสื่อมสภาพของเคยกุ้ง 2.2) การที่แปรรูปเคยกุ้งไม่เพียงพอต่อความต้องการ
 2.3) ปัญหาระบบนิเวศทางทะเล 3) แนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคย 3.1) ส่งเสริมให้เกิด
 การเที่ยวเชิงนิเวศ 3.2) ส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาเพื่อไม่ให้องค์ความรู้สูญหาย 3.3) ส่งเสริม
 ด้านผลิตภัณฑ์สินค้าและพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3.4) ส่งเสริมในการสร้างรายได้
 ให้เกิดขึ้นในชุมชน

คำสำคัญ: เคย, กะปิ, การแปรรูปเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน, เศรษฐกิจชุมชน, จังหวัด
 นครศรีธรรมราช

Abstract

The objectives of this article were to 1) To study the privatization of shrimp paste to promote Community Economy, case study of: Ban Phang Pling Moo. 1 Klay Sub-district, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. 2) To study the problem in privatization of shrimp paste. And 3) to study guidelines to promote in privatization of shrimp paste. Using of Qualitative Research methodology. To study from documents and literature review. Data collection using In-depth Interview from Key Informants 2 groups as follows 1) The family of entrepreneur in privatization of shrimp paste 5 people and 2) Supporter and promote to privatization of shrimp paste 5 people, all informants 10 people, data analysis by Content Analysis. The results were presented by Descriptive Research. The results were that: 1) The privatization of shrimp paste, there are 2 steps as follows: Step 1 the preparation consists of 1) Preparation of tools for catching shrimp paste. 2) Selection of the time and season for catching shrimp paste. 3) Preparation of equipment before privatization. Step 2 privatization consists of 1) The privatization of shrimp paste. 2) The principle in privatization of shrimp paste. 3) The preservation of shrimp paste. 2) The problem in privatization of shrimp paste were found that: 2.1) The deterioration of shrimp paste. 2.2) The privatization not enough to demand. 2.3) The problems of Marine Ecosystem. 3) The guidelines to promote in privatization of shrimp paste. 3.1) Promote of Eco-tourism. 3.2) Promote the inheritance of wisdom not to lost knowledge.

3.3) Promote products and develop products for greater quality. 3.4) Promote the creation of income to occur in the community.

Keywords: Shrimp, Paste, Privatization to Promote Community, Community Economy, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้เห็นความสำคัญของฐานงานเศรษฐกิจและทุนชุมชน เนื่องจากเล็งเห็นว่าจะเป็นรากฐานอันมั่นคง ที่จะทำให้ขบวนการองค์กรชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงกำหนดการสนับสนุนงานดังกล่าวไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มาตรา 7 (1) ว่า “สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนทั้งในเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม” เจตนารมณ์สำคัญของการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีเจตนารมณ์มุ่งเน้นให้ “ชุมชนท้องถิ่นมีระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเอง และจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน” โดยรูปธรรมของการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ผ่านมา ตั้งอยู่บนฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถแยกหมวดของฐานงานที่นำไปสู่ หรือสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน สามารถจำแนกได้เป็น 5 ฐาน ดังนี้ 1) ฐานระบบการเงินและทุน ที่ปรากฏรูปธรรมในเรื่อง การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรการเงิน การสนับสนุนระบบสินเชื่อเพื่อการพัฒนา การบูรณาการกองทุน การแก้หนี้ในระบบ และสถาบันการเงินชุมชน เป็นต้น 2) ฐานการพัฒนาอาชีพ รายได้ เช่น การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพต่างๆ การจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดตั้งธุรกิจชุมชน-วิสาหกิจชุมชน และการจัดทำแผนชุมชน ระบบการผลิต เกษตรยั่งยืน เป็นต้น 3) ฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์/การจัดการลุ่มน้ำ ป่าชุมชน การดูแลที่ดิน เกษตรธรรมชาติ/ความมั่นคงทางอาหาร ประมงชายฝั่ง การจัดการขยะ เป็นต้น 4) ฐานการสร้างสวัสดิการ จากที่องค์กรชุมชน/กลุ่มจัดตั้งขึ้นเอง หรือผ่านการสนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการชาวบ้าน กองทุนรักษาดิน-รักษาดิน กองทุนฌาปนกิจ เป็นต้น 5) ฐานการพัฒนาจากเครือข่ายงานประเด็น หรือเครือข่ายคลัสเตอร์ (Cluster) ที่เป็นการเชื่อมโยงประสานการทำงานร่วมกันของขบวนการองค์กรชุมชนที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้

เกิดพลังการเคลื่อนไหวงาน หรือเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนวัตถุดิบ แลกเปลี่ยนสินค้า หรือเป็นคู่ค้าฐานการผลิตซึ่งกันและกัน เช่น เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายข้าว ท่องเที่ยวชุมชน ร้านค้าชุมชน การจัดการที่อยู่อาศัย (บ้านมั่นคง) การก่อสร้างชุมชน/ช่างชุมชน ประมงพื้นบ้าน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2558)

จากที่ผ่านมาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ และรายได้ของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากการที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับการรับรองคุณภาพแล้วกว่า 219 รายการ (กองบริหารมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน, 2564) และยังมีผลิตภัณฑ์ชุมชนอีกหลายอย่างที่เกิดจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการผลักดันเพื่อให้ได้รับรองมาตรฐาน และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดรายได้ในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของคนภาคใต้อีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือ เคย หรือ กะปิ ซึ่งทำมาจาก “กุ้งเคย” ซึ่งกุ้งเคยนี้จะดำรงชีวิตอยู่ใกล้ผิวทะเล มีขนาดยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีเปลือกบางและนิ่มอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามชายทะเล และล่าคล่องบริเวณป่าชายเลน สำหรับคนไทยแล้วตัวเคยเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ซึ่งหาได้จากธรรมชาติให้คุณค่าทางโภชนาการสูง มีประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์โดยใช้กุ้งเคยมาทำเคยกุ้ง(กะปิ) (อุดมศักดิ์ ดารุมาศ, 2559) การแปรรูปอาหารกุ้งเคย เป็นการเก็บรักษาอาหารทำให้อยู่ได้นานโดยไม่บูดเสีย และผลของการถนอมอาหารจะช่วยยืดอายุอาหาร เพื่อให้ยังคงคุณค่าทางโภชนาการของอาหารนั้นไว้ เป็นกระบวนการด้วยวิธีหลายอย่าง ได้แก่ การดอง การแช่ส้ม การตากแห้งและการเชื่อม เป็นต้น ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนที่มีการจัดทำผลิตภัณฑ์แปรรูปกุ้งเคยจำหน่ายเป็นอาชีพ แต่ที่ผ่านมาสินค้าต่าง ๆ ของชุมชนก็ยังประสบปัญหาในด้านกระบวนการผลิต เช่น การหาวัตถุดิบตลอดจนขั้นตอนการแปรรูป การเสื่อมคุณภาพของสินค้า ตลอดถึงการสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาเรื่อง กระบวนการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และแนวทางการส่งเสริม เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้นและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ตัวแทนจากครอบครัวผู้ประกอบการที่แปรรูปกุ้งเคยจากในชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบครัวละ 1 คน จาก 5 ครอบครัว รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้สนับสนุนและส่งเสริมการแปรรูปกุ้งเคยจากในชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายการสัมภาษณ์ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการแปรรูปกุ้งเคย และสภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย และแนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคย

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างการสัมภาษณ์ที่ต้องการข้อมูลที่ละเอียดซึ่งโดยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ หรือเรียกอีกอย่างว่าการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีจุดมุ่งหมายการสัมภาษณ์คือ กระบวนการแปรรูปกุ้งเคย และสภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย และแนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเตรียมเก็บข้อมูลงานวิจัย ผู้ทำวิจัยมีการเตรียมตัวในการดำเนินงานการวิจัยโดยการเตรียมเนื้อหาที่จะลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล และเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องการแปรรูปกุ้งเคย เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเก็บรวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงประเด็นที่จะศึกษาวิธีการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และสภาพปัญหาการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และแนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเพื่อความสะดวกในการลงพื้นที่ ดังนี้

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชน

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และการปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 การเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลส่วนรายละเอียดประเด็นโดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมาย

3.4 การหาข้อมูลเพิ่มเติมผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผลแล้วพบว่ารายละเอียดข้อมูลบางส่วนก็ได้ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตลอดของการทำวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่เก็บข้อมูลของการแปรรูปกึ่งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแล้วก็ได้นำมาแยกเป็นสัดส่วนโดยนำข้อมูลมารวบรวมจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อความของผู้ให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลครั้งต่อไปในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขาดหรือไม่ชัดเจนก็จะเก็บเพิ่มเติมไปจนครบถ้วนเพราะขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนที่สุดตามข้อมูลที่แท้จริง

ผลการวิจัย

1. กระบวนการแปรรูปกึ่งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

1. การเตรียมเครื่องมือในการจับกึ่งเคย ก่อนที่จะเป็นเครื่องมือจับกึ่งเคยนั้นชาวบ้านจะต้องทำเครื่องมือในการจับ และส่วนใหญ่จะใช้โพรงวางจับกึ่งเคยสำหรับคนลาก หรือ อวนเข็นที่มีคนเดินไปกับหน้าดินส่วนประกอบของโพรงวางนั้นก็จะมีท่อนลอยอวนเนื้ออวนไค่ล่อตสีฟ้าตาขีดได้ขนาดพอดีนำมาตามไว้กับปากอวน และเชือกถักอวน เข็มถักอวน และโซ่ถ่วง การใช้โซ่ถ่วง มีลักษณะแบบสายคอกจะเป็นเส้นยาว ๆ และชาวบ้านจะเอามาร้อยติดกับอวนไค่ล่อตสีฟ้าเพื่อเป็นส่วนที่ถ่วงให้อวนจมน้ำเพื่อต่อการต้อนกึ่งเคยเข้ามานอกจากนั้นก็ยังต้องมีไม้เพื่อตามปากอวนไม้เป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อต่อการจับกึ่งเคย

2. การเลือกช่วงเวลาและฤดูกาลในการจับกึ่งเคย ในการจับกึ่งเคยจะจับได้ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายนจนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งจะจับได้ในช่วงเวลาตอนเช้าอยู่ในระยะ 5 - 6 โมงเช้าเป็นต้นไปแต่ละปีในการจับกึ่งเคยนั้นก็จะไม่มีให้จับตลอดทั้งปีเพราะกึ่งเคยจะถูกคลื่นลมพัดออกไปอยู่นอกทะเล และในช่วงเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมาไม่มีกึ่งเคยเข้ามาจึงทำให้ไม่มีกึ่งเคยให้จับ

3. การเตรียมอุปกรณ์ก่อนแปรรูป อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปกึ่งเคยส่วนใหญ่ก็จะมี กะละมัง (โคม) ตะกล้ำตาถี่ น้ำสะอาด เกลือ ครบกับสาก รากตากเคยกึ่ง(กะปิ) ขวดโหล น้ำตาล วิธีใช้อุปกรณ์ในการแปรรูปกึ่งเคยนั้นสิ่งสำคัญนั้นคือครก และสากเพื่อจะนำกึ่งเคย มาตำให้แหลก กะละมังลูกใหญ่เพื่อที่จะนำมาล้างทรายหรือสิ่งสกปรกออกจากตัวกึ่งเคย และนำตะกล้ำมาตกรองเคยเพื่อเอาทราย และสิ่งสกปรกออกจากกึ่งเคยอีกครั้งนำเกลือมาใส่ในกึ่งเคยแล้วคลุกให้ก้นกับกึ่งเคย รากตากเคยกึ่ง(กะปิ) จะทำด้วยทางมะพร้าว และตาข่ายไนลอน และไม่ให้เป็นทรงสี่เหลี่ยม และนำกึ่งเคยมาใส่ตากแห้ง ขวดโหลที่จะนำมาใส่เคยกึ่ง(กะปิ) ที่ตากแห้งแล้วนำไปขายหรือเก็บไว้กินนั้นจะต้องนำเอาน้ำตาลมาขัดไว้ที่ปากขวด นอกจากน้ำตาลแล้วยังมีเกลือที่สามารถทำแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

ขั้นที่ 2 ขั้นแปรรูป

1. วิธีการแปรรูปกุ้งเคย วิธีการแปรรูปกุ้งเคยนั้นจะต้องเอากะละมังมาใส่กุ้งเคยโดยใช้น้ำล้างทรายออก แล้วใช้ตะกร้ากรองสิ่งสกปรกออก และกรองปลาหรือเศษขยะออกจากกุ้งเคยจากนั้นนำไปหมักเกลือทิ้งไว้ 1 คืน โดยใส่ภาชนะที่ปิดมิดชิด แล้วนำกุ้งเคยมาใส่ครกเพื่อตำแล้วนำไปตากแดด 1 - 2 แดด และนำไปใส่ภาชนะอีกครั้ง และนำกุ้งเคยไปตากแดดอีกครั้งหนึ่งแล้วนำมาตำให้ละเอียดเพื่อที่จะเก็บไว้รับประทาน

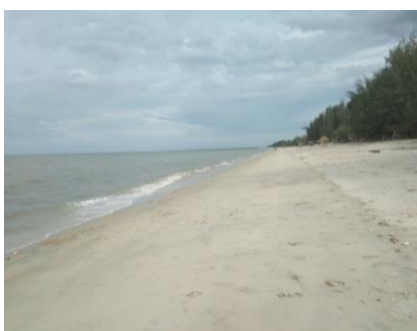
2. หลักสำคัญในการแปรรูปกุ้งเคย หลักการสำคัญ คือวิธีการล้างกุ้งเคยออกจากทรายนั้นจะต้องใช้น้ำล้างออกให้หมดเพราะอาจจะเกิดการเสียหายได้ ถ้าล้างทรายออกไม่หมดจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) นั้นเสียรสชาติ และจะทำให้การบริโภคติดขัดได้ การล้างกุ้งเคยนั้นจะล้างสิ่งสกปรกออกให้หมดถ้าล้างออกไม่หมดจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) เสียเร็วขึ้น และในกุ้งเคยจะต้องไม่มีสิ่งอื่นเจือปนและจะต้องตากแดดให้แห้งเพราะจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) เสียได้ถ้าไม่แห้ง และตอนที่ใส่เกลือให้ใส่ในปริมาณที่พอดีกับปริมาณกุ้งเคย และการตากแดดจะต้องใช้แดดที่พอดีถ้าตากไม่แห้งทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) มีกลิ่นเหม็นหืนเวลานำมารับประทานอาจจะเสียรสชาติ และการซัดน้ำต้องปิดฝามิดชิด

3. ขั้นตอนการแปรรูปกุ้งเคย(กะปิ) ขั้นตอนเริ่มแรกจับกุ้งเคยด้วยอวนลาก แล้วนำมาแยกเอาสิ่งเจือปนออกล้างด้วยน้ำ 2 - 3 ครั้ง นำกุ้งเคยตั้งให้ทิ้งไว้ 5 - 6 ชั่วโมง จากนั้นนำไปหมักกับเกลือไว้ 1 คืน ขั้นตอนที่ 2 นำกุ้งเคยที่หมักเกลือแล้วมาเชในครกจากนั้นนำไปตากแดด 1 - 2 แดด ขั้นตอนที่ 3 นำกุ้งเคยมาตากอีกครั้งแล้วนำไปบรรจุขวดโหลขั้นตอนที่ 4 บรรจุขวดโหลแล้วนำถุงพลาสติกปิดด้านบน

4. วิธีการเก็บรักษาเคยกุ้ง(กะปิ) วิธีการเก็บรักษานำใส่ภาชนะที่สามารถปิดฝาให้มิดชิด แล้วใส่น้ำตาลโรยบน และเก็บให้พ้นแสงแดด หรือจะเอาใส่ไว้ในตู้เย็นก็ได้ หรือเก็บไว้ในขวดโหลโดยไม่ให้อากาศเข้าออกได้แล้วนำเกลือมาทับบนเคยกุ้ง(กะปิ)อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการยืดอายุของเคยกุ้ง(กะปิ) ได้นานยิ่งขึ้นนอกจากใส่ขวดโหลหรือบรรจุภัณฑ์ที่ปิดฝามิดชิดแล้วนำถุงพลาสติกวางทับบนแล้วใช้ไม้ไผ่มาขัดไว้ทั้ง 4 มุมแล้วใส่น้ำลงไป หรือเรียกอีกอย่างว่าการซัดน้ำ

ภาพที่ 1 แสดงอวนโพงพางที่ใช้โช้วถ่วงเป็นเครื่องมือในการจับกุ้งเคย

ภาพที่ 2 แสดงชายหาดเป็นพื้นที่จับกุ้งเคย

ภาพที่ 3 แสดงครก , สาก ในการตำกุ้งเคย

ภาพที่ 4 แสดงเลือกสิ่งแปลกปลอมออกจากกุ้งเคย

ภาพที่ 5 แสดงการล้างกุ้งเคยให้สะอาดโดยการเลือกสิ่งแปลกปลอมออก

2. สภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

2.1 การปนเปื้อนของเชื้อโรคในเคยกุ้ง(กะปิ) ไม่มีการปนเปื้อนเพราะใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติไม่ใช่สารหรือสี และที่สำคัญชาวบ้านในตำบลกลายใช้กุ้งเคยล้วนไม่ใส่

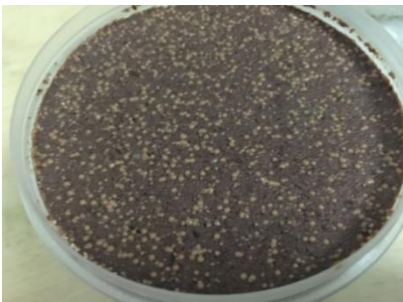

สิ่งอื่นนอกจากกุ้งเคยต่างจากที่อื่นเพราะส่วนใหญ่จะมีสิ่งอื่นปนมาเช่น ห้วมัน แป้ง ปลา สารกันบูด และ สิ่งอื่น ๆ

2.2 การเสื่อมสภาพของเคยกุ้ง(กะปิ) เกิดขึ้นจากสาเหตุ เคยกุ้ง(กะปิ) ไม่ถึงเกลือกจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ)ขาดรสชาติ หรือมีกลิ่นเหม็นหืนจึงเป็นสาเหตุที่ต้องใช้เกลือกในปริมาณที่พอเหมาะไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป

2.3 การที่แปรรูปเคยกุ้ง(กะปิ) ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ห้ามไม่ให้เรือรุมมารุมบริเวณชายฝั่ง และช่วยกันรณรงค์การไม่ทิ้งขยะลงไปในทะเล และห้ามไม่ให้เรือรุมลากอวนริมฝั่งเพราะจะทำให้ระบบนิเวศเสียหาย และจะทำให้กุ้งเคยที่เคยเข้ามาอาศัยไม่เข้ามาได้

2.4 ปัญหาระบบนิเวศทางทะเล พบว่า ห้ามไม่ให้เรือรุมมารุมบริเวณชายฝั่ง และช่วยกันรณรงค์การไม่ทิ้งขยะลงไปในทะเล และห้ามไม่ให้เรือรุมลากอวนริมฝั่งเพราะจะทำให้ระบบนิเวศเสียหายและจะทำให้กุ้งเคยที่เคยเข้ามาอาศัยไม่สามารถเข้ามาได้

ภาพที่ 6 แสดงการเชื้อราในเคยกุ้ง (กะปิ)

ภาพที่ 7 แสดงการสภาพฝนฟ้าอากาศทางท้องทะเล

3. แนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่1 ตำบลกลาย อำเภอนาทวี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

3.1 การแปรรูปเคยกุ้ง(กะปิ) ขายเป็นการทำในเรื่องการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวทางระบบนิเวศ และเป็นการท่องเที่ยวแบบการอนุรักษ์ทางทะเลในการการท่องเที่ยวของการรักษาระบบนิเวศ และจะต้องมีของดีของชุมชน

3.2 การแปรรูปกุ้งเคยให้เป็นเคยกุ้ง(กะปิ) ใช้กุ้งเคยมาหมักด้วยเกลือที่สัดส่วนที่พอดี แล้วนำกุ้งเคยมาหมักทิ้งไว้ 1 คืน แล้วนำกุ้งเคยไปตากแดดประมาณ 1 - 2 แดดตากเสร็จแล้วนำมาตำ(เข) หรือตำในครกแล้วนำกุ้งเคยที่ตำ(เข)แล้วไปหมักในกระสอบแล้วมัดปากกระสอบไว้ให้ดี ประมาณ 1 คืน แล้วนำกุ้งเคยไปตากแดดอีกครั้ง แล้วนำกุ้งเคยมาตำ(เข)อีกครั้งแล้วนำไปใส่ขวดโหลแล้วเอาถุงมาปิดบนแล้วนำเอาเกลือ น้ำตาล หรือน้ำมาขัดแล้วปิดฝาให้สนิท

3.3 การส่งเสริมการขายของคนในชุมชน ในการส่งเสริมด้านการขายเมื่อก่อนมีแต่ตอนนี้ได้ปิดลงแล้วโดยเมื่อก่อนมีกลุ่มแปรรูปกุ้งเคยมาจัดตั้งในพื้นที่นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแปรรูปกุ้งเคยแต่ในปัจจุบันไม่มีแล้วเพราะกุ้งเคยไม่มีตามฤดูแต่กลับเป็นคนในชุมชนส่งเสริมกันเอง

3.4 ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เคยกุ้ง(กะปิ) ส่วนใหญ่แล้วจะใส่ขวดโหลขนาด 1 - 2 กิโลกรัมต่อขวด และใส่กระปุกถุงพลาสติกหรือมีแม่ค้ารายใหญ่ก็นำไปใส่ถุงหรือกระสอบตามที่ต้องการหรือเก็บใส่ในภาชนะที่ปิดฝาชนิดชิด และในการขายเคยกุ้ง(กะปิ) จะขายเป็นกิโลตกรออยู่กิโลละ 170 - 200 บาท

อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการแปรรูปกุ้งเคย กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่1 ตำบลกลาย อำเภอบ้านลาด จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1) ขั้นตอนเตรียมการ 1.1.1) การเตรียมเครื่องมือในการจับกุ้งเคย เครื่องมือจับกุ้งเคยนั้นชาวบ้านจะต้องทำเครื่องมือในการจับกุ้งเคย และส่วนใหญ่จะใช้โพงพางจับกุ้งเคย สำหรับคนลากหรืออวนขึ้นที่มีคนเดินไปกับหน้าดิน ส่วนประกอบของโพงพางนั้นก็จะมีทุ่นลอยอวนเนื้ออวนไคลอนสีฟ้าตาขีดขนาดพอดีนำมาตามไว้กับปากอวน และเชือกถักอวน เข็มถักอวน และโซ่ถ่วง การใช้โซ่ถ่วง มีลักษณะแบบสายคอกจะเป็นเส้นยาว ๆ และชาวบ้านจะเอามาร้อยติดกับอวนไคลอนสีฟ้าเพื่อเป็นตัวถ่วงให้อวนจมน้ำเพื่อง่ายต่อการต้อนกุ้งเคยเข้ามา นอกจากนั้นก็ยังไม้เพื่อตามปากอวนไม้เป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อง่ายต่อการจับกุ้งเคย

1.1.2) การเลือกช่วงเวลาและฤดูกาลในการจับกุ้งเคย ในการจับกุ้งเคยจะจับได้ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายนจนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งจะจับได้ในช่วงเวลาตอนเช้าอยู่ในระยะ 5 - 6 โมงเช้าเป็นต้นไปแต่ละปีในการจับกุ้งเคยนั้นก็จะมีให้จับตลอดทั้งปีเพราะกุ้งเคยจะถูกคลื่นลมพัดออกไปอยู่นอกทะเล และในช่วงเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมาไม่มีกุ้งเคยเข้ามาจึงทำให้ไม่มีกุ้งเคย (สุจิตรา จันทรเมือง, 2559)

1.1.3) การเตรียมอุปกรณ์ของก่อนแปรรูปกุ้งเคยหรือกะปิ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปกุ้งเคยส่วนใหญ่จะมีกะละมัง(โคม) ตะกล้ำตาถี่ น้ำสะอาด เกลือ ครบกับสาก รากตากเคยกุ้ง(กะปิ) ขวดโหล น้ำตาล วิธีใช้อุปกรณ์ในการแปรรูปกุ้งเคยนั้นสิ่งสำคัญครกและสาก เพื่อนำกุ้งเคยมาตำให้แหลก กะละมังลูกใหญ่ เพื่อที่จะนำมาล้างทรายหรือสิ่งสกปรกออกจากกุ้งเคย และนำตะกล้ำมาต้อนกุ้งเคยเพื่อเอาทราย และสิ่งสกปรกออกจากกุ้งเคยอีกครั้งนำเกลือมาใส่ในกุ้งเคยแล้วคลุกให้กันกับกุ้งเคยรากตากเคยกุ้ง(กะปิ) จะทำด้วยทางมะพร้าว และตาข่ายไคลอน และไม่ไฟทำเป็นร้านสี่เหลี่ยม และนำกุ้งเคยมาตากแห้งขวดโหลที่จะทำมาใส่เคยกุ้ง(กะปิ) ที่ตากแห้งแล้วนำไปขายหรือเก็บไว้กินน้ำตาลนำเอาน้ำตาลมาขัดไว้ที่ปากขวดนอกจากน้ำตาลแล้วยังมีเกลือ (กิตติพงษ์ ห่วงรักษ์, 2559)

1.2) ขั้นแปรรูป 1.2.1) วิธีการแปรรูปกุ้งเคย วิธีการแปรรูปกุ้งเคยจะต้องทำเอากะละมังมาใส่กุ้งเคยโดยใช้น้ำล้างทรายออกแล้วใช้ตะกั่วกรองสิ่งสกปรกออก และตรึงปลาหรือเศษขยะออกจากกุ้งเคยจากนั้นนำไปหมักเกลือทิ้งไว้ 1 คืน โดยใส่ภาชนะที่ปิดมิดชิดแล้วนำมาใส่ครกเพื่อตำแล้วนำกุ้งเคยไปตากแดด 1 - 2 แดด และนำกุ้งเคยไปใส่ภาชนะอีกครั้ง และนำกุ้งเคยไปตากแดดอีกครั้งหนึ่งแล้วนำกุ้งเคยมาตำ(เข) ให้ละเอียดเพื่อที่จะเก็บไปรับประทาน (ไพบุลย์ ธรรมรัตน์, 2558) 1.2.2) หลักสำคัญในการแปรรูปกุ้งเคย หลักการสำคัญคือวิธีการล้างตัวกุ้งเคยออกจากทรายเพราะจะต้องใช้น้ำล้างออกให้หมดเพราะอาจจะเกิดการเสียหายได้ถ้าล้างทรายออกไม่หมดจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) นั้นเสียรสชาติ และจะทำให้การบริโภคติดขัดได้การล้างตัวกุ้งเคยออกให้หมดถ้าล้างออกไม่หมดจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) เสียเร็วขึ้น และในกุ้งเคยจะต้องไม่มีสิ่งอื่นเจือปน และจะต้องตากแดดให้แห้งเพราะจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) เสียได้ถ้าไม่แห้ง และตอนที่ใส่เกลือให้พอดีกับปริมาณกุ้งเคย และการตากแดดจะต้องใช้แดดที่พอดีถ้าตากไม่แห้งทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) มีกลิ่นเหม็นหืนเวลานำมารับประทานอาจจะเสียรสชาติ และการชั่งน้ำต้องปิดฝาปิดมิดชิด (จิตธนา แจ่มเมฆ, 2557) 1.2.3) วิธีการเก็บรักษาของเคยกุ้ง(กะปิ) วิธีการเก็บรักษาเคยกุ้ง(กะปิ) นำใส่ภาชนะที่สามารถปิดฝาให้มิดชิดแล้วใส่น้ำตาลโรยบน และเก็บให้พ้นแสงแดดหรือจะเอาใส่ไว้ในตู้เย็นก็ได้หรือเก็บไว้ในขวดโหลโดยไม่ให้อากาศเข้าออกได้แล้วนำเกลือมาทับบนเคยอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการยืดอายุของเคยกุ้ง(กะปิ) ได้นานยิ่งขึ้นนอกจากใส่ขวดโหลหรือวัสดุที่ปิดฝาปิดมิดชิดแล้วนำถุงทับบนแล้วใช้ไม้ไผ่มาขัดไว้ทั้ง 4 มุม แล้วใส่น้ำลงไปหรือเรียกอีกอย่างว่าการชั่งน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพงษ์ ห่วงรักษ์ เรื่องวิธีการเก็บรักษาเคยกุ้ง(กะปิ) ได้กล่าวไว้ว่า เคยกุ้ง(กะปิ) ที่ซื้อมาส่วนใหญ่เมื่อเก็บไว้นานๆจะทำให้จะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) นั้นมีสี และกลิ่นเปลี่ยนไปได้ ซึ่งวิธีแก้ไขก็คือให้นำนมสดมาใส่ลงในเคยกุ้ง(กะปิ) 2 - 3 ซ้อนโต๊ะแล้วตำให้เข้ากันเคยกุ้ง(กะปิ) ก็จะมีสีนวลขึ้นจากนั้นให้เก็บเคยกุ้ง(กะปิ) ไว้ในโหลแก้วปิดฝาให้สนิท (กิตติพงษ์ ห่วงรักษ์, 2559)

2. สภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปลิง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอนาทวี จังหวัดนราธิวาส สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การปนเปื้อนของเชื้อโรคในเคยกุ้ง(กะปิ) ไม่มีการปนเปื้อนเพราะใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติไม่ใช่สารหรือสี และที่สำคัญคนที่ตำบลกลายใช้กุ้งเคยล้วนไม่ใช่สิ่งอื่นนอกจากกุ้งเคยต่างจากที่อื่นที่ส่วนใหญ่จะมีสิ่งอื่นปนมาเช่น หัวมัน แป้ง ปลา สารกันบูด และสิ่งอื่น ๆ ผู้บริโภคทั้งหลายจึงควรใส่ใจในขั้นตอนการปรุงอาหารที่มีเคยกุ้ง(กะปิ) เป็นส่วนผสมสมควร จะปรุงให้สุกโดยให้ความร้อนอย่างทั่วถึงหลังจากปรุงเสร็จหากยังไม่บริโภคทันทีควรเก็บในสภาพที่เหมาะสมเช่น แช่เย็นไว้ (นงลักษณ์ ปานเกิดดี, 2559)

2.2 การเสื่อมสภาพของเคยกุ้ง(กะปิ) เคยกุ้ง(กะปิ) ไม่ถึงเกลือจะทำให้เคยกุ้ง(กะปิ) ขาดรสชาติ หรือมีกลิ่นหืนจึงเป็นสาเหตุที่ต้องใช้เกลือในปริมาณที่พอเหมาะไม่มาก

เกินไป ไม่น้อยเกินไป การเสื่อมคุณภาพของอาหาร เกิดจากการเสื่อมเสียทางจุลินทรีย์ (Microbial Spoilage) เป็นการเสื่อมเสียของอาหาร (Food Spoilage) ที่มีสาเหตุหลัก คือ จุลินทรีย์ ได้แก่ แบคทีเรีย (Bacteria) รา (Mold) หรือยีสต์ (Yeast) ซึ่งเกิดการปนเปื้อนและเพิ่มจำนวนขึ้นในอาหาร (นิธิยา รัตนাপนนท์, 2559)

2.3 การแปรรูปกุ้งเคยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ต้องไปหาซื้อกุ้งเคยตามตลาดทั่วไปหรือซื้อกุ้งเคยมาตำ(เซ)อีกครั้งหนึ่งเพราะกุ้งเคยจะไม่มีตลอดเวลาจะตอนคลื่นสงบหรืออาจจะมีร้านค้าส่วนกลางที่จะหาซื้อกุ้งเคยสดจากชาวบ้านมาทำเองเพื่อการขายได้ตลอดทั้งปีหรือมีซื้อจากที่อื่นมาขายมารับประทานได้อีกทางเพราะ 2 ปีที่ผ่านมาไม่มีกุ้งเคยเข้ามาจึงทำให้ไม่มีเคยกุ้ง(กะปิ)บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเสริฐ สายสิทธิ์ เรื่องแปรรูปกุ้งเคยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค ได้กล่าวไว้ว่า ชาวประมงพื้นบ้านเกาะช้างจ. ตราดวนรัฐไฟเขียวให้จับปลาในระยะใกล้ฝั่งได้หลังตั้งกฎหมายห้ามจับในเขต 3 พันเมตรเหนือมี “กุ้งเคย” อาศัยใกล้ชายฝั่งเป็นจำนวนมาก และต้องการนำไปแปรรูปกุ้งเคยให้เป็นเคยกุ้ง(กะปิ) โอตชาตรายได้จนเกือบครบถ้วนเมื่อวันที่ 3 ต.ค. 2559 อาชีพประมงพื้นบ้านเปิดเผยว่าตนเองทำอาชีพจับกุ้งเคยขายหาเลี้ยงชีพ (ประเสริฐ สายสิทธิ์, 2559)

2.4 ปัญหาระบบนิเวศทางทะเล พบว่า ห้ามไม่ให้เรือรุมมารุมบริเวณชายฝั่งและช่วยกันรณรงค์การไม่ทิ้งขยะลงไปในทะเล และห้ามไม่ให้เรือรุมมาลากอวนริมฝั่งเพราะจะทำให้ระบบนิเวศเสียหายและจะทำให้กุ้งเคยที่เคยเข้ามาอาศัยไม่เข้ามาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรรถวุฒิ วงศ์เวลารักษ์ ที่กล่าวว่า การเติบโตอย่างรวดเร็วของประชากร ชักนำการทำประมงแบบใหม่และเครื่องมือแบบตะวันตกหรือจากต่างชาติเข้ามาแทนที่วิธีการทำประมงแบบดั้งเดิมจึงทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศแนวปะการังการทำลายแนวปะการัง (อรรถวุฒิ วงศ์เวลารักษ์, 2559)

3. แนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคย กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช 3.1 ส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น อาชีพในชุมชนเรื่องราวในการทำอาชีพของคนที่อยู่ในชุมชนชุมชนคือถิ่นที่อยู่อาศัยของคนในสังคมซึ่งประกอบด้วยประชากรในชุมชนจำนวนมากและความหลากหลายทั้งอาชีพการงานและวิถีทางในการใช้ชีวิตในชุมชนที่แตกต่าง ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฉันทพัชร วรรณถนอม ได้กล่าวว่า อาชีพในชุมชนเรื่องราวในการทำอาชีพของคนที่อยู่ในชุมชนชุมชนคือถิ่นที่อยู่อาศัยของคนในสังคมซึ่งประกอบด้วยประชากรในชุมชนจำนวนมากและความหลากหลายทั้งอาชีพการงานและวิถีทางในการใช้ชีวิตในชุมชนที่แตกต่าง ๆ กันจึงถือได้ว่าเป็นเสน่ห์ที่น่าสนใจของชุมชนจากการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชนนั้นคือความหลากหลายทางอาชีพอาชีพในชุมชนที่สำคัญได้แก่อาชีพในการทำเกษตรกรรม อาชีพในการทำหัตถกรรม อาชีพในการให้บริการ อาชีพค้าขายในชุมชนอาชีพทำอุตสาหกรรมในชุมชนอาชีพเกษตรกรรม

เป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ (ฉันทิช วรรณณอม, 2552) 3.2) อนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญา ชาวบ้านมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปกุ้งเคยในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับทักษะเทคนิคกรรมวิธีต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอมราภรณ์ วงษ์พิภ อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญา ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง เครื่องปรุงที่ใช้ในการประกอบอาหารแต่ละอย่าง ล้วนมีสารอาหารต่าง ๆ มากหลากหลายชนิดไม่ว่าจะเป็นน้ำตาล แป้ง หรือไขมันซึ่งผู้ปรุงจะต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันของสารอาหารแต่ละชนิดเพื่อคุณภาพที่ดีไม่ว่าจะเป็นสีกลิ่น รสชาติ ตลอดจนการเก็บรักษา (อมราภรณ์ วงษ์พิภ, 2547) 3.3) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ทางด้านผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานทางด้านการส่งเสริมการขายของร้านค้าในการนำเสนอเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิรวัฒน์ สมบัติใหม่ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการขายทางด้านผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานทางด้านการส่งเสริมการขายของร้านค้าในการนำเสนอเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจที่บริโภคผลิตภัณฑ์หรือสินค้าบริการที่เป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงตัวชี้วัดทางด้านราคา (พิรวัฒน์ สมบัติใหม่, 2554) 3.4) การสร้างรายได้ในชุมชน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ครอบครัวและชุมชนด้วยการส่งเสริมอาชีพการจัดตั้งกลุ่มอาชีพการสร้างจิตสำนึกให้รู้จักพึ่งตนเองภายใต้การดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่กรมการพัฒนาชุมชนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมชาย ชาญณรงค์กุล การสร้างรายได้ในชุมชน ได้กล่าวไว้ว่าโครงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการจัดเวทีชุมชนและเปิดรับสมัครโครงการให้เกษตรกรทุกกลุ่มร่วมพิจารณาและเสนอโครงการพร้อมทั้งแผนงานให้คณะกรรมการชุมชนพิจารณาโดยด่วนซึ่งตามกรอบเวลาคณะกรรมการชุมชนจะต้องเสนอโครงการให้คณะกรรมการ (สมชาย ชาญณรงค์กุล, 2561)

สรุปและข้อเสนอแนะ

1) กระบวนการแปรรูปกุ้งเคยเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านพังปริง หมู่ที่ 1 ตำบลกลาย อำเภอนาทม จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบไปด้วย 1) การเตรียมเครื่องมือในการจับกุ้งเคย 2) การเลือกช่วงเวลาและฤดูกาลในการจับกุ้งเคย 3) การเตรียมอุปกรณ์ก่อนแปรรูป ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแปรรูป ประกอบไปด้วย 1) วิธีการแปรรูปกุ้งเคย 2) หลักสำคัญในการแปรรูปกุ้งเคย 3) วิธีการเก็บรักษาของเคยกุ้ง(กะปิ) 2) สภาพปัญหาในการแปรรูปกุ้งเคย พบปัญหา 3 ด้าน

หลัก ๆ ได้แก่ 2.1) การเสื่อมสภาพของเคยกุ้ง(กะปิ) 2.2) การที่แปรรูปเคยกุ้ง(กะปิ) ไม่เพียงพอต่อความต้องการ 2.3) ปัญหาระบบนิเวศทางทะเล 3) แนวทางส่งเสริมด้านการแปรรูปกุ้งเคย 3.1) ส่งเสริมให้เกิดการเที่ยวเชิงนิเวศ 3.2) ส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาเพื่อไม่ให้องค์ความรู้สูญหาย 3.3) ส่งเสริมด้านผลิตภัณฑ์สินค้าและพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3.4) ส่งเสริมในการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการโปรโมทสินค้าและมีการใส่ผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย 2) ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาและต่อยอดในการแปรรูปกุ้งเคยให้เป็นเคยกุ้ง(กะปิ)ของชุมชนให้เป็นที่รู้จักในสื่อต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กองบริหารมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน. (2564). รายชื่อผู้ที่ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://tcps.tisi.go.th/public/certificatemap.aspx?region=4®ionname=ภาคใต้>
- กิตติพงษ์ ห่วงรักษ์. (2559). การเก็บรักษากะปิ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรพิมพ์.
- กิตติพงษ์ ห่วงรักษ์. (2559). การใช้อุปกรณ์ในการจับเคย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรพิมพ์.
- ฉันทัช วรรณณอม. (2552). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นงลักษณ์ ปานเกิดดี. (2559). การปนเปื้อนของเชื้อโรคในอาหาร. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2564 จาก <http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/1424/shrimp>
- นิธิยา รัตนพานนท์. (2559). การตลาด. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประเสริฐ สายสิทธิ์. (2559). การประมงพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พีรวัฒน์ สมบัติใหม่. (2554). การออกแบบสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการส่งเสริมการตลาด. เรียกใช้เมื่อ 18 ตุลาคม 2564 จาก <http://search.lid.emu.ac.th/search/?searchtype=&searchaeg=b1506371>
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2558). คู่มือสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- สมชาย ชาญณรงค์กุล. (2561). กรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2564 จาก https://www.doe.go.th/gallery_detail.php?Id=NDRXWGRiMctPQoNsY3crVDFSS3BWQTO9
- สุจิตรา จันทรเมือง. (2559). การทำประมง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วังอักษร.
- อมรรารถน์ วงษ์ฟัก. (2547). ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เทียนวรรณ.

อรรควุฒิ วงศ์เวลารัช. (2559). การเสื่อมสภาพของกะปิ. เรียกใช้เมื่อ 20 ตุลาคม 2564 จาก <https://www.fisheries.go.th/personnel/images/Data6>

อุดมศักดิ์ ดารุมาศ. (2559). กะปิเคยกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2564 จาก http://lib3.dss.go.th/fulltext/techno_file/CF55/CF55_A24.pdf

หลักสารถนยธรรม: บทสังเคราะห์เพื่การพัฒนาชุมชน แบบมีส่วนร่วม*

SARANI DHARMMA PRINCIPLES: SYNTHESIS FOR COMMUNITY DEVELOPMENT WITH THE PARTICIPATION

อดิศร คงทอง

Adison Kongthong

พระศรวุฒิ เข้มสม

Phasawut Khemsom

เพลิน จามจูลี

Plearn Chamchuri

ไพรัตน์ ฉิมหาด

Pairat Chimhad

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

เดช แขน้ำแก้ว

Daycho Khaenamkhaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: daycho_kha@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความหลักสารถนยธรรม: บทสังเคราะห์เพื่การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า การนำหลักสารถนยธรรมมาใช้ร่วมกับการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาที่จะช่วยให้ เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเพื่ให้เกิดความระลิกนิกถึงต่อกัน ทั้งนี้เพื่ให้เกิดความเคารพ เชื่อฟังกันและสร้างความสามัคคีอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ประกอบด้วย 1) การสร้างความรักและความปรารถนาดีต่อกัน ๆ คนในชุมชน 2) การพูดจา ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ พูดจาสุภาพอ่อนโยน พูดจาด้วยความรัก ความเข้าใจและความปรารถนา ดีต่อกัน พร้อมทั้งการพูดให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่สื่อความหมายถึงการสร้างขวัญกำลังใจต่อ คนในชุมชน 3) การมีความคิดเชิงบวก การคิดดี และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในลักษณะการคิด อย่างเป็นระบบเพื่การทำการกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่าง ๆ และร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ทำ

* Received 5 November 2021; Revised 13 December 2021; Accepted 18 December 2021

ร่วมกัน 4) การไม่แบ่งแยกหรือไม่แบ่งพรรคแบ่งฝ่าย มีความยุติธรรมและความเสมอภาคให้กับคนในชุมชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 5) การรักษากฎและกติกากันที่ตกลงร่วมกันในชุมชน มีความเป็นระเบียบ มีวินัยและมีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อการร่วมกันอย่างปกติสุขท่ามกลางพหุวัฒนธรรมหรือความหลากหลาย 6) คนในชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะการร่วมกันคิดและทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมวางแผนพัฒนาชุมชนด้วยความคิดเห็นที่ตรงกันและปราศจากความขัดแย้ง เพื่อเป้าหมายร่วมคือ ชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามความต้องการได้อย่างมีความสุขและสร้างคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน

คำสำคัญ: หลักสาราณียธรรม, บทสังเคราะห์, การพัฒนาชุมชน

Abstract

Academic article in Sarani Dhamma Principles: Synthesis for Community Development with The Participation. The findings revealed that Bringing the principles of Saranee Dharma together with community development as a development guideline that will help support one another and bring awareness to each other. This is to create respect and obedience to each other, and to create unity which is an important basis for people's participation in the community, consisting of 1) Creating love and goodwill for everyone in the community. 2) Conversation with beautiful words speak politely speak with love mutual understanding and goodwill, along with speaking to encourage each other to convey the meaning of building morale for people in the community. 3) Positive thinking, good thinking and creative thinking in a systematic way for doing various community development activities and benefiting from joint activities. 4) Not separating or dividing parties There is fairness and equality for all people in the community equally. 5) Maintaining the rules and regulations agreed upon in the community orderly Discipline and security for peaceful coexistence among multicultural or diverse cultures. 6) People in the community and agencies from all sectors create a participatory way of thinking together and doing creative activities in joint planning for community development with the same opinion and without conflict. For the common goal is the community can develop sustainable according to their needs happily and create quality of life for people in the community.

Keywords: Saraniya Dhamma, Synthesis, Community Development

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 - 2564 ได้นำสถานการณ์ปัจจุบัน และสภาพแวดล้อมของการบริหารประเทศ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงอนาคตที่ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศและชุมชนในด้าน ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ให้มุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุดภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐาน รากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2564” ได้มุ่งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ทำให้มีความง่าย ทำทนาย และเป็นไปได้ในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ของประเทศไทย นโยบายของรัฐบาล สถานการณ์ สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อให้บุคลากรทุกคน ใช้เป็นกรอบทิศทางการปฏิบัติงาน โดยสามารถกำหนดรูปแบบนำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม และ ขับเคลื่อนวาระกรมการพัฒนาชุมชน (Agenda) เพื่อมุ่งมั่นว่าขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อก้าวไปสู่ “เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข” (กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน, 2559)

การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยร่วมมือกับ ส่วนราชการและประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน เพื่อให้เกิด ความเจริญในทุกด้าน เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ การพัฒนา สังคมให้เกิดการอยู่ดีมีสุขในลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน หรือการมุ่งเน้นพัฒนาวัฒนธรรมให้ กลายเป็นสินค้าจลนเลยพหุวัฒนธรรมหรือความหลากหลายอันดีงามที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งจากปัญหาที่ชุมชนมักเผชิญ คือ ปัญหาเศรษฐกิจ ผู้คนทุกข์ทรมานจากความยากจน และมีชีวิตอยู่อย่างยากจน เนื่องจากขาดความรู้ในการผลิตที่ทันสมัย วิธีการผลิตยังอยู่ภายใต้ อิทธิพลของธรรมชาติคือการขาดเงินทุน การขาดแคลนอุปกรณ์การผลิต การนำงานพัฒนา ชุมชนมาใช้จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชาวบ้านในชนบท อันเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ ประชาชน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นช่วยแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมให้ประชาชนใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์ ลดความแตกต่างของประชาชน ทำให้สถานะทางเศรษฐกิจของประชาชน ดีขึ้นและประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น และงานพัฒนาชุมชนมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา สังคม ซึ่งรวมถึง "ผู้นำชุมชน" ที่มีความสำคัญในการช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการปรับปรุง คุณภาพชีวิตของประชาชน หากการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งเกิดจากการละเลยหรือไม่ให้ ความสำคัญเท่ากับอีกฝ่ายหนึ่ง ด้านที่พัฒนาแล้วจะไม่ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะมี

ด้านที่ยังไม่พัฒนาที่กลายเป็นปัญหาที่แฝงอยู่ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาทั้งคนและวัตถุไปพร้อม ๆ กัน (พระบุญโชค กิตติสารโร (คำภีระ), 2555)

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังสร้างความสัมพันธ์โดยตรงที่จะส่งผลต่อชีวิตของผู้คน เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิด “การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำ ร่วมประสาน ร่วมประเมิน และร่วมรับผลประโยชน์” สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นจากความต้องการของคนในชุมชน เป็นวิธีสร้างช่องทางที่นำเรื่องราวและความคิดเห็นของคนในชุมชนมาถกประเด็นและหาแนวทางการพัฒนาร่วมกัน สิ่งเหล่านี้จากการสนทนาและระหว่างคนที่มีความคิดเห็นต่างกันจะสร้างความมั่นใจ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในมุมมองทางเลือกที่มีคุณค่า (วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ, 2551) ภายใต้ธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธเถรวาท พระพุทธเจ้าตรัสถึงพระธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ให้เคารพซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน สามัคคีกัน งดการทะเลาะวิวาท คือ คิด พูด กระทำด้วยเมตตา มาจากสาราณียธรรม คือ เมตตากายกรรม (ทำด้วยเมตตา) เมตตาวาจกรรม (พูดด้วยเมตตา) และเมตตา मनกรรม (คิดด้วยเมตตา) หากดูจากมิติการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ช่วยเหลือกัน เพื่อปฏิบัติตามกฎสาธารณสุขหรือแบ่งปันอย่างเท่าเทียมและทุกคนปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียมกันภายในกฎ ความจริงที่ว่าคนต่างพยายามปรับความคิดเห็นเพื่อแก้ไขร่วมกัน (พระสมุห์อมร อมโร (สีดา) และคณะ, 2562)

จากความสำคัญข้างต้นจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสาราณียธรรม” เพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนเพื่อความเป็นนำหนึ่งอันเดียวกันที่จะนำพาชุมชนเจริญรุ่งเรืองขึ้นภายใต้หลักสาราณียธรรมและเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนทุกระดับในอนาคต

มโนทัศน์: ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (สุมิตร สุวรรณ, 2554) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการพยายามให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประสานงานและเป็นเครือข่ายองค์กรชุมชนทุกระดับในอนาคต (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2538) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบคุณภาพระหว่างสภาวะของบางสิ่งบางอย่างในช่วงเวลาต่าง ๆ กล่าวคือ ถ้าสภาพปัจจุบันของสิ่งนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แสดงว่าเป็นการพัฒนา เนื่องจากการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในลักษณะที่ดีขึ้นกว่าเดิม (ปกรณ ปรียากร, 2538)

การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงในระบบการดำเนินการทั้งในด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นไปพร้อม ๆ กัน การเปลี่ยนแปลงของบางสิ่งในแง่ของคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงเพียงฝ่ายเดียว (สนธยา พลศรี, 2547) นอกจากกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องจากเศรษฐกิจ สังคมและ

วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีการพัฒนาเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้เกิดปัญหา เพียงแต่การพัฒนาความเข้าใจสมัยใหม่เป็นความก้าวหน้าในด้านวัสดุ รูปแบบ และปริมาณ เช่น ถนน อาคาร ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและการพัฒนาในพระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาคนทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเน้นที่คุณภาพชีวิตหลักความถูกต้องและดุลยภาพอันก่อให้เกิดประโยชน์ สามัคคี และเป็นประโยชน์แก่สรรพสัตว์อย่างสูงสุด โดยไม่ล่วงล้ำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นิพนธ์ ชัยวรมุขกุล, 2555)

ในทางพระพุทธศาสนา การพัฒนาหรือวัฒนา หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ พัฒนาการของมนุษย์ที่เรียกว่า ภาวนา และพัฒนาการอื่น ๆ วัตถุที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น วัตถุสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เรียกว่าพัฒนาหรือวัฒนา ซึ่งเป็นเรื่องที่เพิ่มขึ้น ให้มากขึ้นหรือเติบโตและได้แนะนำว่า การพัฒนาไม่ได้หมายถึงการทำให้มากขึ้น เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่มันหมายถึงการตัดหรือทิ้งการพัฒนาเป็นสิ่งที่ทำแล้วเจริญก้าวหน้าจริง ๆ กล่าวคือ ต้องไม่มีปัญหาติดตามผลหรือเสื่อมถอย หากมีปัญหาหรือความเสื่อม ย่อมไม่ใช่การพัฒนา แต่เป็นภัยพิบัติ ตรงข้ามกับการพัฒนา (พระราชมุนี, (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2530) การพัฒนาชุมชนเป็นการเคลื่อนไหวที่ผู้คนในชุมชนเล็ก ๆ มารวมตัวกันเพื่อหารือเกี่ยวกับความต้องการของพวกเขา ร่วมกันวางแผนและดำเนินการร่วมกันจนเป็นที่พอใจและสนองความต้องการของประชาชนในชุมชน (Batten, T. R., 2021) เป็นการเคลื่อนไหวที่รวมกำลังประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนให้มีความเจริญยิ่งขึ้นและบูรณาการชุมชนนั้นเข้ากับชีวิตของชาติ และเพื่อให้ประชาชนได้อุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของชาติอย่างเต็มที่ (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2564)

นอกจากนี้ การพัฒนาชุมชนยังเป็นการส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมสู่ชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน การพึ่งพาตนเองอย่างแท้จริง เป็นความคิดริเริ่มของคนในชุมชน รวมถึงกระบวนการฝึกกำลังระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนให้มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น (ยุทธนา กาเต็ม, 2563)

ร่วมด้วยช่วยกัน: การขับเคลื่อนพลังชุมชนโดยอาศัยการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การทำงานในชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง มีศักยภาพ และต้องจัดการกับปัญหาร่วมกัน โดยที่ชุมชนมีความหลากหลายทั้งด้านสถานภาพ เพศ อายุ และสถานภาพทางสังคม เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้งานดำเนินไปอย่างทั่วถึงไม่กระจุกตัวในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และเผยแพร่ผลงานสู่คนในชุมชนในสังคมอย่างทั่วถึง การดำเนินโครงการพัฒนาเป็นการสนับสนุนเป็น ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง หลายครั้งพบว่าโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนจากการศึกษาและรับข้อมูล เมื่อ

ดำเนินการแล้วมักมีปัญหาและขาดความเข้าใจ ความคิดส่วนใหญ่เป็นความคิดของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรเกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชนตามการรับรู้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา วางแผน กำหนดเป้าหมาย ตัดสินใจ ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมิน สรุป แก้ไข และขยาย และเผยแพร่สู่สาธารณะ (รุ่งกานต์ ปราชญ์ศรีภูมิ, 2555)

นอกจากนี้การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่ม การตัดสินใจร่วมกันมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่กระทบต่อชุมชนและฝึกกำลังให้เกิดประโยชน์ ความร่วมมือ ระดมพลังประชาชนเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชน และรวมถึงปฏิบัติการให้ประชาชนร่วมมืออย่างเต็มที่กับหน่วยงานของรัฐหรือตัวแทน เป็นการพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหรือเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนา ประกอบกับภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทุกองค์ประกอบต้องมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ (วชิรวัชร งามละม่อม, 2558)

การพัฒนาชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้มแข็ง มีศักยภาพ และต้องจัดการกับปัญหาร่วมกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิด ศักยภาพ ความรู้ และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อรับข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา วางแผน กำหนดเป้าหมาย ตัดสินใจ ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน สรุป แก้ไข ขยายผลและเผยแพร่สู่สาธารณะอย่างต่อเนื่องและชุมชนมีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้น

คน ชุมชน กับ “การมีส่วนร่วม”

การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับ “บุคคล” ที่กระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ หรือประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรม แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ และข้อกังวลก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่ามีส่วนร่วม (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้าง, 2563) เป็นผลมาจากความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงในลักษณะความเห็นพ้องต้องกันและต้องนำความคิดริเริ่มไปปฏิบัติ คนในชุมชนมาร่วมกันควรตระหนักว่าการดำเนินการทั้งหมดหรือการดำเนินการทั้งหมดที่ดำเนินการโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มจะดำเนินการต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรวัฒนกร, 2548)

นอกจากนี้ คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมและประเมินผลโครงการต่าง ๆ ในท้องถิ่น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นโครงการ รวมถึงศึกษาสภาพปัญหา การวางแผน

การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหาร ติดตาม ประเมิน และ
หาผลประโยชน์จากโครงการการมีส่วนร่วมเพื่อคืนพลังแห่งการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการกำหนดอนาคตของตนเอง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2546)

หลักการมีส่วนร่วม: จิตสำนึก คุ่มค่า เป้าหมายร่วมกัน

การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นจากแนวคิดของการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้
เสียหรือผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มี
ผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน รวมทั้งนำความคิดเห็นมาพิจารณากำหนดนโยบาย
การตัดสินใจและการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน (ประชาพิจารณ์) การวางแผนร่วมกัน
และการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยมีหลักการดังนี้ (นนทิ
ยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2546)

1. จิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลักการสำคัญที่องค์กรภาครัฐ เอกชน และ
ภาคประชาสังคม ให้มีโอกาสในการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึงความรับผิดชอบสาธารณะ และ
ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อแสดงความรับผิดชอบ จำเป็นต้องปฏิบัติตามหลักนิติ
ธรรมและความโปร่งใส

2. ความคุ้มค่า โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมในการจัดการและการใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน ตลอดจนรักษาสิ่งแวดล้อมและ
สามารถแข่งขันกับบุคคลภายนอกได้

3. เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม อาจเป็นได้ทั้ง
เป้าหมายและวิธีการ แบบมีส่วนร่วม จำเป็นต้องมีการบูรณาการที่เข้มแข็งทำให้คนส่วนใหญ่มี
ความรู้สึกเป็นเจ้าของ สร้างความรับผิดชอบและประโยชน์ของกลุ่มร่วมกัน

อีกทั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับกิจกรรม หากเป็น
การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและ
ทุกขั้นตอน ดังนี้ (ศกรินทร์ สุวรรณโรจน์, 2543); (รศ. ยานภิศ รัชตะวรรณ และคณะ, 2561)

1. การจัดบุคลากรทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดหลักการที่จะบริหาร
จัดการในรูปแบบของการบริหารทีม แนวทางการมีส่วนร่วมโดยให้ทุกคนในหน่วยงานทำงาน
ร่วมกัน

2. การดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการบริหารตาม
กิจกรรมปกติ เช่น การวางแผน การตั้งเป้าหมาย การแบ่งงาน การมอบหมายหน้าที่
การมอบหมาย งานติดตามผล การแก้ปัญหา เป็นต้น โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด
พิจารณา และตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน

3. การพัฒนาทีมงาน เป็นขั้นตอนการทำงานเป็นทีม ร่วมกันพัฒนาทีมงาน โดยดำเนินการ ประกอบด้วย การร่วมทำงานเป็นทีม ได้แก่ ประชุมร่วมกันเพื่อศึกษาหรือทำความเข้าใจหน้าที่ของทีมงานหรือหน่วยงานว่าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นคืออะไร เป้าหมายอย่างไร นโยบายเป็นอย่างไร หน้าที่ของแต่ละคนคืออะไร โดยให้ทุกคนรู้หน้าที่ของตน กำหนดเป้าหมายงานและมาตรฐานงานให้ชัดเจน และกำหนดให้ทุกคนได้พบกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อตัดสินใจ เรียกได้ว่าทุกคนรู้งานและการทำงานร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม ในขณะที่การพัฒนาทีมงานโดยทำเป็นลำดับขั้นตอนพิจารณาปัญหาร่วมกัน พิจารณาว่าปัญหาในการทำงานมีอะไรบ้าง กับทุกคนระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น การระดมสมองเป็นความคิดทั่วไป เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่ประชุมจึงจัดกลุ่มปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ ในการศึกษาปัญหาอาจศึกษาข้อมูลหรือสถิติต่าง ๆ และกลยุทธ์ในการพัฒนาทีมงาน เป็นการใช้กระบวนการแบบกลุ่ม กระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีขั้นตอน ซึ่งก็คือการสร้างอุดมการณ์หรือความทะเยอทะยานร่วมกัน นำอุดมการณ์ไปปฏิบัติ การประเมินตนเองว่าคุณยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่มได้ดีเพียงใด การพัฒนาดำเนินการตามอุดมการณ์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการใด ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์ได้นำไปสู่การแลกเปลี่ยนและความเข้าใจร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Bounewaw, J., 2007) ในด้านจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ผลของการมีส่วนร่วมดังกล่าวคือการกระตุ้นให้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มด้วยความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม (Keith, D. D., 1972) การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดขึ้นจากความปรารถนาของจิตใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเฉพาะ เพื่อให้ส่งผลต่อความต้องการสอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่ม การจัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และทัศนคติของบุคคล เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ (Worapradit, S., 2010) เพราะกระบวนการพัฒนาอย่างเสรีตามหลักการประชาธิปไตยต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคน กระบวนการมีส่วนร่วมจึงแสดงให้เห็นถึงความตระหนัก ความต้องการ และคุณค่าของประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน และการตัดสินใจของรัฐบาลภายใต้เป้าหมายเดียวกันโดยใช้กระบวนการสื่อสารสองทางเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมและรับการสนับสนุนจากประชาชน (Creighton, J. L., 2005)

“หลักสารณียธรรม 6” สู่ การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

สารณียธรรม เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าเรื่องการปฏิบัติตัวของผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตั้งแต่ขนาดเล็ก เช่น ครอบครัวจนถึงบ้านเมือง หรือแม้แต่ในระดับโลก (สามารถ มั่งสัง, 2562) ซึ่งสารณียธรรม 6 เป็นคุณธรรมที่ทำให้เราไม่เห็นแก่ตัว แต่จะคิดถึงคนอื่น

มีน้ำใจต่อผู้อื่น เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น จดจำซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงผู้คนด้วยความเมตตา เป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่สามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองได้ ความก้าวหน้าและความมั่นคงที่จะเกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่สมาชิกทุกคนในสังคมควรตระหนัก ดูแล และสร้างสรรค์ร่วมกันให้มากที่สุด ดังนี้ (วีรศักดิ์ สุรเมธี, 2555)

1. เมตตาเมตตาโนกรรม เป็นความคิดที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความหวังดี มีความปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกัน คิดแต่เรื่องสร้างสรรค์ให้กัน ไม่มีความหึงหวงไม่มีอคติ ไม่มีการแค้นแค้นไม่มีความแค้น รู้จักการให้ออกาสซึ่งกันและกันและให้อภัยซึ่งกันและกันเสมอ

2. เมตตาเวทิจิกรรม พูดแต่สิ่งดี ๆ พูดด้วยความรัก ความปรารถนาดี รู้จักพูดให้กำลังใจกัน เมื่อมีคนต้องเผชิญกับความทุกข์ ความผิดหวัง หรือความทุกข์ยาก โดยไม่ต้องพูดซ้ำเมื่อมีคนต้องล้ม อย่านินทาใส่ร้ายทั้งต่อหน้าและลับหลัง พูดคำแนะนำที่ดีและมีประโยชน์ พูดอะไรก็อย่าโกหก

3. เมตตากายกรรม ทำดีต่อกัน สนับสนุนและช่วยเหลือกันทางกายด้วยความนอบน้อม รู้จักให้เกียรติ ไม่เบียดเบียนหรือรังแกกัน ไม่ทำร้ายกันให้ทนทุกข์ ทำสิ่งที่ถูกต้องกันตลอดเวลา

4. สาธารณโภคี แบ่งปันโชคลาภที่ร่วมกัน แสวงหาร่วมกันกระทำการอย่างเป็นธรรม แม้จะได้กำไรเพียงเล็กน้อย แต่แจกจ่ายเพื่อร่วมกันบริโภค คือ แบ่งปันความสุขและความทุกข์ร่วมกัน

5. สีสสามัญญตา ประพฤติสุจริตในความดีอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนมีระเบียบวินัยเหมือนผู้อื่น ไม่ประพฤติในทางที่แตกแยกจนถูกผู้อื่นรังควานหรือดูหมิ่นหมุ่คณะ

6. ทิฏฐิสามัญญตา มีความเท่าเทียมกันในการคิดและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับความคิดเห็นของคุณให้มีเหตุผลและถูกต้องเหมือนคนอื่น ๆ และกลุ่มที่อยู่ภายใต้และส่งผลในทางที่ดีด้วยความเคารพต่อเหตุผล ยึดมั่นในหลักการความดีเป็นอุดมคติอย่างต่อเนื่อง

หลักสาราณียธรรม 6 เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมด้วยคุณค่าและประโยชน์ทำให้คนในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่งและปลอดภัย คนในชุมชนมีเสรีภาพ ภารดรภาพ และมิตรภาพ มีความรักสามัคคี ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน สร้างสภาวะทางศีลธรรมของชุมชน คือการรู้จักรักสามัคคี ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และกตัญญู อันเป็นการสร้างบรรยากาศให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตลอดไป (พระปลัดบุญมี คุณากโร (โพธิ์ศรีสม), 2563)

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง หลักสารณียธรรม: บทสังเคราะห์เพื่อการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสารณียธรรม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้และวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมตามหลักสารณียธรรม พบว่า มีองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. ความรักและความสามัคคี คือ การกระทำประกอบด้วยความรักความสามัคคี ความปรารถนาดีต่อทุก ๆ คน
2. พุดจาไพเราะและอ่อนหวาน คือ การพุดจาด้วยคำไพเราะ พุดจาดูสุภาพ อ่อนโยน พุดกันด้วยความรักความปรารถนาดี พุดให้กำลังใจซึ่งกันและกัน
3. คิดดี คิดบวกและสร้างสรรค์ คือ การมีความคิดดี คิดบวก มีความคิดสร้างสรรค์ ร่วมกันคิดและร่วมกันทำ ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามที่ประชาชนในชุมชนต้องการได้
4. ไม่แบ่งแยกและยุติธรรม คือ การไม่แบ่งแยก มีความยุติธรรม มีความรักความสามัคคีและอยู่ร่วมกัน

5. การรักษากฎและกติกา คือ ความเป็นระเบียบวินัย มีความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ มีความเคารพต่อกัน ทำให้ง่ายต่อการพัฒนาชุมชน ประชาชนอยู่กันอย่างมีความสุข

6. ร่วมคิดแผนพัฒนาชุมชน คือ ประชาชนร่วมกันคิดแผนพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีความคิดเห็นเหมือนกัน และปราศจากความขัดแย้ง

สรุป

การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีขึ้น การพัฒนาแต่ละครั้งต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เพราะจะแสดงปัญหาที่แท้จริง สามารถแก้ปัญหาและวางแผนพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมตามหลักสาราณียธรรมเป็นการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ของตนเองแบบมีส่วนร่วม ช่วยซึ่งกันและกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน โดยการนำหลักสาราณียธรรมเข้ามาใช้ในการร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน เพื่อให้เกิดความระลึกต่อกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน นอกจากนี้ผู้คนหรือชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการควบคุมและประเมินโครงการต่าง ๆ เพื่อคืนพลังแห่งการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชุมชนตามหลักสาราณียธรรม ได้แก่ ความรัก สามัคคีและปรารถนาดี การพูดจาด้วยคำไพเราะและสุภาพอ่อนโยน คิดดี คิดบวกและสร้างสรรค์ ไม่แบ่งแยกและยุติธรรม รักษากฎและกติการ่วมกัน และแสดงความคิดเห็นที่ปราศจากความขัดแย้ง

บรรณานุกรม

- กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2560 - 2564. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2564). ชุมชนและการพัฒนาชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 22 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.human.cmu.ac.th/home/hc/ebook/006103/lesson10/02.htm>
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2546). การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- นิพัฒน์ ชัยวรมุขกุล. (2555). การพัฒนาคืออะไร. เรียกใช้เมื่อ 19 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/485293>
- ปกรณ์ ปรียากร. (2538). ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพานิช.

- พระบุญโชค กิตติสารโร (คำภีระ). (2555). ประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดบุญมี คุณากโร (โพธิศรีสม). (2563). การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสาราณียธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 7(4), 132-143.
- พระราชวรมนี, (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2530). ทางสายกลางของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระสมุห์อมร อมโร (สีดำ) และคณะ. (2562). หลักสาราณียธรรม : แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านช่อง ตำบลช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 6(4), 1726-1742.
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรวัฒนกร. (2548). การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ยุทธนา กาเด็ม. (2563). การพัฒนาชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ (UN). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 15(2), 257-264.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2538). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยอเนกเคราะห์ไทย.
- รศ.ยานภักดิ์ รัชตะวรรณ และคณะ. (2561). กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพ. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 11(1), 231-238.
- รุ่งกานต์ ปราษญ์ศรีภูมิ. (2555). การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/77448>
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก http://learningofpublic.blogspot.com/2015/09/blog-post_28.html
- วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2551). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนการตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- วีรศักดิ์ สุระเมธี. (2555). สาราณียธรรม 6. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/460447>
- ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์. (2543). การปฏิรูปการศึกษากับการพัฒนาวิชาชีพครู. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- สามารถ มั่งส้าง. (2562). สารานุกรม 6 : หลักการในการอยู่ร่วมกัน. เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2564 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9620000029668>
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. (2546). รายงานการสังเคราะห์สารนิพนธ์บัณฑิต กองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สุมิตร สุวรรณ. (2554). รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้าง. (2563). ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก http://nongchang.go.th/public/list_upload/backend/list_637/files_1574_1.pdf.
- Batten, T. R. (2021). Community development. Retrieved August 22, 2021, from <http://www.human.cmu.ac.th/>
- Bouneaw, J. (2007). The Participation in Research for Locally. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Creighton, J. L. (2005). The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement. San Francisco: Jossey Bass.
- Keith, D. D. (1972). Human behavior at work human relations and organization behavior. New York: McGraw-Hill.
- Worapradit, S. (2 0 1 0). Community Participation Division of Information Technology Office of the Non- Formal and Informal Education Trat Province. Trat: Office of the Non - Formal and Informal Education Trat Province.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารที่คณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีกครั้ง ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สกัดสาระออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) และขอเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

9) บรรณานุกรม (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) บรรณานุกรม (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้

อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่ธรรมที่ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่าย แต่เป็นธรรมพาทวนกระแส ละเอียดลึกซึ่ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้ จักรู้เห็นไม่ได้” (ที.มหา. 10/65/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (สวณันท์ แดงประเสริฐและธีรพงษ์ วิจารณ์นท์, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุภาพร สิทธิโกศล และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กฎกระทรวง กำหนดหน่วยงานของรัฐที่สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564, 2564)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กรรณิการ์ คงทอง, 2561) (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2562) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

7) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mohamed, A., 2019)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mutlu, M. & Hasan, H., 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Francis, J. et al., 2004)

4.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่ย่อ).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

Bandura, A. (1977). Self - efficacy: toward a unifying theory of behavioral change.
Journal of Psychological review, 84(2), 191-215.

(5) บทความในสารานุกรม**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/(หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรง
พิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ
นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-
115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิติวิสิณ. (17 ตุลาคม 2555). หลังกู้ฟ้า - หน้าสู่ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา)./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

อุทัย จันทรรัตน์กานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ:
ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สาร
นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการ
แบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (คุณิณีพนธ์การศึกษาคุณิณีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักระบวนประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรมชาติ. (อัญญา พูลทัศนฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ไกรสิทธิ์ นฤขัตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข.
กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความ
แพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22).
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.
- ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.
- ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ
นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-
115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- อุทัย จันทรรัตนกานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ:
ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สาร
นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการ
แบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดัชนีนิพนธ์การศึกษาคุณูปการบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุ
จากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทศฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

ไกรสิทธิ์ นฤชิตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Isoda, M. & Katagiri, S. (2012). Mathematical Thinking: How to Develop it in the Classroom. Japan: World Scientific.

Pizzini, E. L. et al. (1989). A rationale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. Science Education, 73(5), 523-534.

Markus, et al. (2012). Development of Edutainment Content for Elementary School Using Mobile Augmented Reality. Retrieved December 7, 2020, from <http://www.ipcsit.com/vol39/003-D00016.pdf>

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JPR> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : phetchaburi@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์ที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....ระเบียบวิธีวิจัย.....และผลการวิจัย
ที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....

.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อม
อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่
ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่ง
กลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) ...นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt.) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอธิบายยาวเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระหรือออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

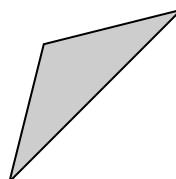
.....

.....

.....

.....

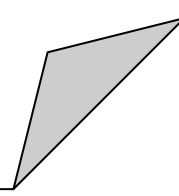
Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

110 p. 7

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

